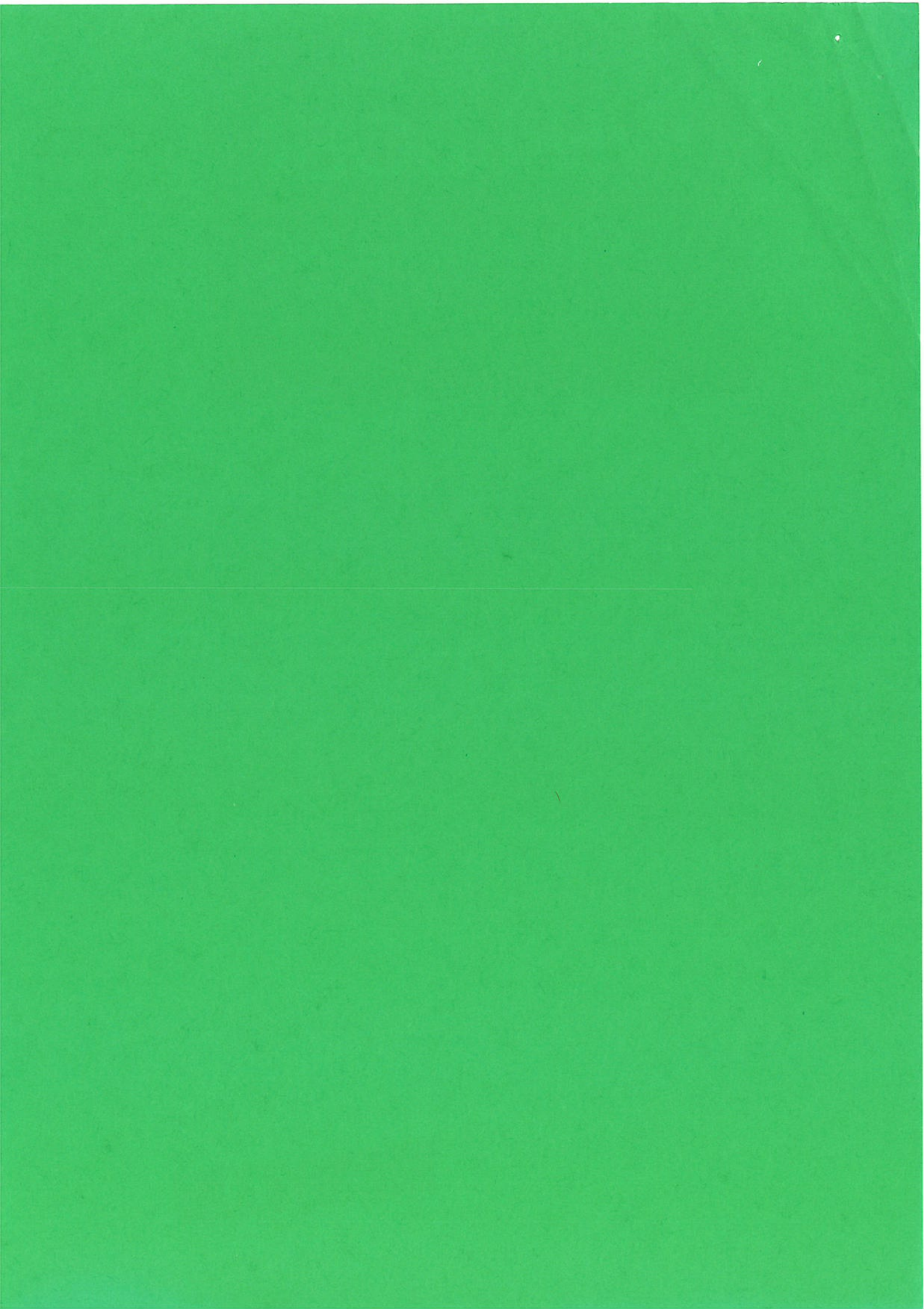

WERKBOEK VOOR DE SPELLING

De werkwoordsvormen

Bertjan van Dalftsen

KOK
EDUCATIEF KE

De persoonsvorm

TAAK 1

Het is erg belangrijk dat je in een zin de persoonsvorm (pv) kunt vinden.

De persoonsvorm is het woord waaraan je kunt zien in welke tijd een zin staat.

A Een manier om de pv te vinden is: maak de zin vragend. Het eerste woord van die vragende zin is dan de pv. Probeer dat met de volgende zinnen. Zet de pv in de kolom.

- Gisteren maakte een sportvliegtuig een noodlanding op het voetbalveld. 1 _____ 2 _____
- Jij gelooft dat sterke verhaal zeker niet. 3 _____ 4 _____
- Alle leerlingen hebben in die moeilijke som een fout gemaakt. 5 _____ 6 _____
- Jan gaat zijn vader helpen met het wassen van de auto. 7 _____ 8 _____
- Een persoonsvorm kan in de tegenwoordige en in de verleden tijd staan. 9 _____ 10 _____
- Soms staan er nog meer werkwoorden in een zin.
- Dat zijn dan meestal geen persoonsvormen.
- Je kunt een persoonsvorm nu toch wel gemakkelijk vinden.
- In bijna elke zin staat een persoonsvorm.
- Er zijn ook andere manieren om de persoonsvorm te vinden.

B Een andere manier om de pv te vinden is: zet de zin van de tegenwoordige tijd in de verleden tijd, of van de verleden tijd in de tegenwoordige tijd. Het woord dat nu verandert, is de pv.

Probeer dat nu eens met de volgende zinnen. Zet de pv weer in de kolom. Denk erom dat je de pv moet opschrijven zoals die in de zin staat, dus niet de veranderde pv.

- Door de blikseminslag brandt de boerderij totaal af. 1 _____ 2 _____
- Waarom was jij zo zenuwachtig bij het verkeersexamen? 3 _____ 4 _____
- Ik lust geen bruine bonen met stroop. 5 _____ 6 _____
- Dat verwondert me helemaal niet. 7 _____ 8 _____
- De aap klom in het bovenste topje van de boom. 9 _____ 10 _____
- Op dat gevaarlijke kruispunt gebeurt vaak een ongeluk.
- Gelukkig is er nog nooit een ernstig ongeluk gebeurd.
- Wie heeft jou dat rare verhaal nu weer wijsgemaakt?
- Mijn vader verzendt veel brieven per luchtpost.
- De jongens hadden nog nooit een echte wolf gezien.

C Je kunt de persoonsvorm ook vinden door het onderwerp in het meervoud te zetten, of in het enkelvoud. Het woord dat dan ook verandert is de pv.

Probeer deze manier nu in de volgende zinnen. Zet de pv weer in de kolom.

- De wolf doodt alleen als hij honger heeft. 1 _____ 2 _____
- De leerlingen kennen nu drie manieren om de pv te vinden. 3 _____ 4 _____
- Het schip werd veilig de haven binnengeloodst. 5 _____ 6 _____
- Waarom heeft die man dat arme dier zo geslagen? 7 _____ 8 _____
- De jongen had de hele les zonder fouten gemaakt. 9 _____ 10 _____
- Ons huis moest helemaal opgeschilderd worden.
- Waarom at dat meisje die lekkere soep niet op?
- De appelboom stond prachtig in bloei.
- De pannenkoek brandt een beetje aan.
- De roekeloze chauffeur kreeg een fikse bekeuring.

De persoonsvorm

Je kent nu drie manieren om de pv te vinden.

Soms lukt één manier niet. Dan moet je een andere manier proberen.

In de zin: *Goud is een edel metaal* kun je het onderwerp niet in het meervoud zetten. Maak de zin dan vragend.

De zin: *Wanneer komen jullie logeren?* is een vragende zin die niet met een pv begint. ('Wanneer' is immers geen werkwoord.) Zet de zin dan in een andere tijd.

De zin: *De volgende week gaan we naar een feestje* kun je niet in de andere tijd zetten. (De volgende week gingen we – is onzin.) Maak de zin dan vragend. (Het onderwerp veranderen kan ook.)

A Zet de pv in de kolom.

1. De machinist liet de trein voor het rode signaal stoppen.	1 _____	2 _____
2. Plotseling sprong de kat op het argeloze muisje af.	3 _____	4 _____
3. Waarom sta je 's morgens niet wat eerder op?	5 _____	6 _____
4. Goud en zilver zijn edele metalen.	7 _____	8 _____
5. In 1492 ontdekte Columbus na een lange tocht Amerika.	9 _____	10 _____
6. Hoe vind jij de boeken over Olivier B. Bommel?	11 _____	12 _____
7. In de winter verlangen we soms al naar de zomervakantie.	13 _____	14 _____
8. Maken jullie altijd grote reizen in de vakantie?	15 _____	
9. De ondeugende jongetjes boden oom Pieter een klapsigaar aan.		
10. De vriendelijke man bedankte de ventjes hartelijk.		
11. Met een tevreden gezicht stak hij de sigaar aan.		
12. Met een daverende knal knapte de sigaar even later uit elkaar.		
13. De jongens hadden zich inmiddels achter in de tuin verstopt.		
14. Zulke grappen kunnen buitengewoon gevaarlijk zijn.		
15. Voor straf moesten de jongens de hele middag in hun kamer blijven.		

B De stam (of de ik-vorm) van een werkwoord vind je door het laatste stukje weg te laten. Let op: soms verandert er nog iets. Schrijf de stam (de ik-vorm) op.

slurpen _____	meten _____	branden _____
roeien _____	betalen _____	planten _____
gooien _____	sparen _____	fluiten _____
bakken _____	huren _____	bruisen _____
pluizen _____	snuiven _____	verven _____
verhuizen _____	erven _____	landen _____
lezen _____	wrijven _____	hoesten _____
grazen _____	draven _____	spreken _____

De persoonsvorm (pv)

TAAK 3

Soms zijn er twee persoonsvormen. Dat komt omdat er ook twee zinnen zijn, b.v.

Ik heb gehoord, dat Karel vanmiddag niet komt.

Heb ik gehoord, – komt Karel vanmiddag niet?

A Zet de pv in de kolom. Als er twee zinnen zijn, dan zijn er ook twee pv's.

1. Jongelui, jullie zullen beter moeten luisteren.	1	/
2. Ik heb dat verhaal al wel tien keer horen vertellen.	2	/
3. De verbrede straat had al lang klaar kunnen zijn.	3	/
4. Toen de oppasser de deur liet openstaan, ontsnapte de aap.	4	/
5. De man vertelde, dat hij de trein gemist had.	5	/
6. Wie heeft je wijsgemaakt, dat je een nieuwe fiets krijgt?	6	/
7. De muzikant ging met de pet rond, toen het wijsje uit was.	7	/
8. Heb je al gehoord, dat er een vliegtuig in het weiland is geland?	8	/
9. Piet vraagt aan Jan: 'Schud jij even wat appels van de boom?'	9	/
10. Ik had niet gedacht dat je voor het examen zou slagen.	10	/
11. Toen de tijger uit het struikgewas te voorschijn kwam, daverde een schot door de stilte.	11	/
12. Niemand gelooft dat hij die grote snoek zelf gevangen heeft.	12	/
13. Het meisje plukte een bos bloemen, die ze naar haar tante bracht.	13	/
14. Je kunt nooit weten, hoe een koe een haas vangt.	14	/
15. Elk vogeltje zingt, zoals het gebekt is.	15	/

B Zet de persoonsvorm in de kolom. Denk er om: als er twee zinnen zijn, dan zijn er ook twee pv's.

1. Ik heb gehoord, dat jouw broer gisteren geslaagd is.	1	/
2. De fotograaf heeft beloofd, dat hij de foto's spoedig ontwikkelt.	2	/
3. Ik hoop dat de foto's goed gelukt zijn.	3	/
4. Wie een kuil graaft voor een ander, valt er zelf in.	4	/
5. In de krant stond, dat de troepen van Iran de stad hebben heroverd.	5	/
6. Wie zichzelf overwint, is sterker dan wie een stad inneemt.	6	/
7. Waarom heb je die jongen wijsgemaakt, dat hij een horloge krijgt?	7	/
8. Het is gelukkig, dat de nachtwaker de brand tijdig heeft ontdekt.	8	/
9. Vanmorgen bemerkte ik, dat ik mijn boek vergeten had.	9	/
10. De vos ving het konijn, dat vergeefs trachtte te ontkomen.	10	/

C Schrijf de stam (de ik-vorm) van de volgende werkwoorden op.

zuchten	_____	suizen	_____	strijden	_____
wrijven	_____	verbieden	_____	werven	_____
binden	_____	haasten	_____	verroesten	_____
werpen	_____	wenden	_____	wachten	_____
rijden	_____	braden	_____	laden	_____

Persoonsvorm tegenwoordige tijd

In de volgende zinnen zie je drie persoonsvormen in de tegenwoordige tijd van het werkwoord *rennen*.

1. Ik *ren* 's morgens altijd naar school.
2. Jan *rent* nog sneller dan ik.
3. Wij *rennen* achter elkaar aan.

In de eerste zin staat de ik-vorm (stam).

In de tweede zin staat de ik-vorm + t (stam + t).

In de derde zin staat de meervoudsvorm.

Onthoud: Als het onderwerp enkelvoud is:

stam (ik-vorm) – met ik (er voor of er achter): ik ren, ren ik?
– met jij er achter: ren jij?

Dus ook: ik schud, schud ik? schud jij?

stam + t (ik-vorm + t) in alle andere gevallen.

jij rent

jij schudt

hij rent

zij schudt

Het paard rent

De hond schudt

De meervoudsvorm eindigt op n of en: wij staan, jullie lopen.

De meervoudsvorm gebruik je als het onderwerp in het meervoud staat.

Jullie rennen. De koeien rennen. Wij rennen. Enz.

A Vul nu de goede vorm in: stam (ik-vorm), stam + t (ik-vorm + t) of meervoudsvorm.

- wennen
1. Jij _____ zeker al aardig op die nieuwe school.
 2. Wij _____ nooit in die grote stad.
 3. _____ jij al een beetje aan je nieuwe fiets?
 4. Mijn neven _____ al goed in Canada.
 5. Ik _____ vast wel gauw aan mijn nieuwe vrienden.
- branden
1. De kaars _____ mooi op de zilveren kandelaar.
 2. Ik _____ mijn tong aan de hete soep.
 3. _____ jij je aan de uitlaat van de auto?
 4. Benzine _____ eerder dan petroleum.
 5. De houtblokken _____ lekker in de open haard.
- kopen
1. Waarom _____ jij nooit eens een goed boek?
 2. Wij _____ graag onbespoten fruit.
 3. Mijn vader _____ een nieuwe hengel.
 4. Ik _____ nooit patat voor mijn zakgeld.
 5. _____ jij wel eens een grammofoonplaat?

Persoonsvorm in de tegenwoordige tijd

TAAK 5

Weet je het nog?

stam (ik-vorm) – met ik (er voor en er achter): ik ren, ren ik?
– met jij er achter: ren jij? (maar: jij rent)
ook met *je* er achter: ren je (maar dan moet *je*
wel in *jij* veranderd kunnen worden)

Dus: loop je? Maar: loopt je broer?
bloed je? Maar: bloedt je vinger?

A Vul de juiste vorm in (tegenwoordige tijd).

- betalen 1. Tegenwoordig _____ men veel geld voor antieke voorwerpen.
schudden 2. _____ jij even een appel voor me van de boom, Jan?
geloven 3. Ik _____ die fantastische verhalen niet.
melden 4. De krant _____ het ongeluk in een groot artikel.
verspreiden 5. De mesthoop _____ een onaangename geur.
lezen 6. Wat _____ je broer liever, detectives of stripverhalen?
lijden 7. _____ je oma nog steeds aan hoofdpijn?
houden 8. Waarom _____ je eigenlijk niet van snijbonen?
snuiven 9. Het paard _____, zodat zijn adem in de koude lucht te zien is.
broeden 10. De hen _____ op tien eieren.
hoesten 11. Jongen, wat _____ jij toch vanavond.
snijden 12. Gijs _____ zich met zijn zakmes in de vinger.

B Vul de juiste letter(s) in (tegenwoordige tijd).

1. De man glij_____ uit over een bananeschil en breekt een been.
2. Waarom kaf_____ jij die boeken niet wat netter?
3. De koster lui_____ de torenklok elke zondagmorgen.
4. Ik vergoe_____ de schade van de gebroken ruit.
5. Waarom vergoe_____ je vader de schade niet?
6. Wij hou_____en niet van spekpannekoeken.
7. Hou_____ je zusje niet van karnemelk?
8. Ik hou_____ erg veel van slagroomgebak.
9. Dat lus_____ jij zeker ook wel.
10. Lus_____ je broer geen groentesoep?
11. Op de grote stille heide hoe_____ de herder zijn schapen.
12. Wie bin_____ mijn veter even vast?

Persoonsvorm in de tegenwoordige tijd

TAAK 6

A Zet in de juiste vorm.

- winden 1. Zeg Tineke, _____ jij die wol even voor me op?
- hoesten 2. Als die mensen _____, houden ze de hand niet eens voor de mond.
- verven 3. Karel _____ zijn oude fiets knalrood.
- leiden 4. De gids _____ de gasten met een fakkel door de grot.
- broeden 5. Een koekoek _____ niet zelf haar eieren uit.
- verloven 6. _____ je zusje zich eind mei met mijn neef?
- strijden 7. De oude Indiaan _____ voor de rechten van zijn stam.
- arbeiden 8. Van de vroege ochtend tot de late avond _____ de boer op zijn akker.
- bevreemden 9. Het _____ me niet dat veel boerenzoons een ander beroep kiezen.
- pluizen 10. Jan _____ heel wat boeken na over het leven van de Indianen.
- verbeelden 11. Wat _____ je broer zich eigenlijk wel?
- kosten 12. Ik vermoed, dat die auto wel dertigduizend gulden _____
- antwoorden 13. Waarom _____ je niet op die vraag?
- wieden 14. Wie in zijn eigen tuintje _____, ziet het onkruid bij de buurman niet.
- vergulden 15. De klokkenmaker _____ de wijzers van de oude klok.

B Vul de ontbrekende letter(s) in (tegenwoordige tijd).

1. De bevolking van Zeeland strij_____ al eeuwen tegen het water.
2. Ik bie_____ je broer tien gulden voor die oude fiets.
3. Wie zijn neus schen_____, schen_____ zijn aangezicht.
4. Zeg Jan, lus_____ jij geen gebakken vis?
5. Ik wach_____ hier nu al een half uur en nog kom_____ er geen bus.
6. Sjonge, wat brei_____ die stad zich enorm uit!
7. Aar_____ je broer nog steeds niet in die grote stad?
8. Hektor kluif_____ tevreden op zijn lekkere soepbeen.
9. Mijn buurman dul_____ niet dat we voor zijn huis voetballen.
10. Toch gooi_____ hij de bal wel terug, als die in zijn tuin terecht komt.
11. De kok braa_____ een mals stuk vlees voor de hongerige gasten.
12. Ik vin_____, dat je je wel erg gek aanstel_____.
13. Vin_____ jij ook niet, dat hij altijd erg uitwei_____ over zijn avonturen?
14. In het voorjaar plan_____ ik altijd afrikaantjes in de tuin.
15. Moeder baa_____ mijn kleine broertje elke morgen.

Persoonsvorm in de tegenwoordige tijd

TAAK 7

A Zet in de juiste vorm.

- voeden 1. Een walvis _____ zich met kleine zeediertjes.
rusten 2. Waarom _____ je niet even uit na die lange tocht?
vissen 3. Mijn buurman _____ elke zaterdag in het kanaal.
ontvreemden 4. De bediende _____ regelmatig geld uit de kassa.
erven 5. Jan _____ het gouden horloge van zijn grootvader.
stranden 6. Op die rotsachtige kust _____ menig schip tijdens een storm.
lezen 7. Wat _____ jij daar toch voor een boek?
smeden 8. Die handige knaap _____ het ijzer als het heet is.
verzenden 9. _____ je vader die grammofoonplaten per post?
zeven 10. Moeder _____ het meel voor de cake.
spoeden 11. De brandweer _____ zich naar het brandende huis.
spreiden 12. De meeuw _____ zijn vleugels uit en zweeft op de wind weg.
watertanden 13. Wij _____ altijd als moeder pannenkoeken bakt.
snuiven 14. Ook de buurman _____ de heerlijke geur op.
slachten 15. Mijn oom _____ elk najaar een varken.

B Vul de ontbrekende letter(s) in (tegenwoordige tijd).

1. Het vliegtuig lan_____ veilig tijdens een hevige sneeuwstorm.
2. Als je opschiet, wach_____ ik wel even op je.
3. Mel_____ jij je altijd bij het hoofd van de school als je te laat komt?
4. De houthakker vel_____ de enorme eik.
5. Waarom antwoord_____ je broer nooit als ik hem iets vraag?
6. Sprei_____ jij dat kleed netjes over de tafel uit?
7. De man ontken_____ dat hij iets van de diefstal af weet.
8. De aangereden bromfietser wen_____ zich tot de politie met een klacht.
9. Gelukkig verbree_____ men eindelijk de smalle weg naar het station.
10. Wie ren_____ daar zo snel over de weg?
11. Het Rode Kruis zen_____ voedsel en tenten naar het rampgebied.
12. Vader verbie_____ ons in het kanaal te zwemmen.
13. Wil_____ je die deur even sluiten, het toch_____ hier zo!
14. De verzekering vergoe_____ alle stormschade.
15. Tegenwoordig stook_____ het merendeel van de mensen met gas.

U Persoonsvorm in de tegenwoordige tijd

A Zet in de juiste vorm (teg. tijd).

- laden 1. De boer _____ zijn wagen zo vol dat Bruin hem nauwelijks trekken kan.
- beduiden 2. Wie kan me vertellen wat dat vreemde gekras _____?
- verheugen 3. Mijn grootvader _____ zich nog in een goede gezondheid.
- bloeden 4. _____ je knie zo of is dat rode verf?
- streven 5. Onze onderwijzer _____ naar een prettige sfeer in de klas.
- snijden 6. Jongen, wat _____ jij je daar lelijk in je vinger.
- verdoven 7. De tandarts _____ je eerst, voordat hij een kies trekt.
- vermoeden 8. Ik _____ dat we vandaag nog wel een bui zullen krijgen.
- hoeden 9. De cowboy _____ zijn kudde op de uitgestrekte prairie.
- overtuigen 10. Met dat verhaal _____ je me echt niet.
- winden 11. Voor hij naar bed gaat, _____ mijn vader altijd de klok op.
- versmaden 12. De slimme vos _____ een lekker kippetje niet.

B Zet de pv (soms zijn het er twee) in de kolom.

1. Een inbreker ontvreemdt vaak die dingen, die niet te zwaar zijn.	1 _____ / _____
2. Toch gebeurt het ook wel eens, dat zware meubelen worden ontvreemd.	2 _____ / _____
3. Ik geloof niet, dat zoiets vaak gebeurt.	3 _____ / _____
4. Elke deelnemer hoopt, dat hij de wedstrijd zal winnen.	4 _____ / _____
5. De beste stuurlied staan aan wal.	5 _____ / _____
6. Zoals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten.	6 _____ / _____
7. Als we thuiskomen, maken we eerst ons huiswerk.	7 _____ / _____
8. Men zegt dat er ook nu nog veel wordt gestroopt.	8 _____ / _____
9. De krant vermeldt, dat het gemeentebestuur de schade vergoedt.	9 _____ / _____
10. Weet jij wie vroeger de schade altijd heeft vergoed?	10 _____ / _____

C Schrijf nu de stam (de ik-vorm) nog even op.

ergeren	_____	stoven	_____	vermelden	_____
haasten	_____	stichten	_____	suizen	_____
ontmoeten	_____	staan	_____	misten	_____
achten	_____	missen	_____	verloven	_____
bruisen	_____	verbeelden	_____	bevreemden	_____

D Wie te veel fouten had, maakt Extra oefeningen 1 op blz. 51.

Persoonsvorm in de tegenwoordige tijd (pv-ott)

A Vul de ontbrekende letter(s) in (teg. tijd).

1. Volgens het weerbericht woe_____ er een hevige storm op de Noordzee.
2. Sommige mensen stor_____en hun huisvuil op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn.
3. Won_____ die hond van jullie zich al weer aan dat roestige puntdraad?
4. Mijn oom film_____ en fotografeer_____ graag.
5. De boer ploeg_____, eg_____, zaai_____ en maai_____ in de verschillende seizoenen.
6. Waarom baa_____ jij in weelde en lij_____ je broer gebrek?
7. Wat slurp_____ die man toch, waarom gedraag_____ hij zich niet wat fatsoenlijker?
8. Het krantebericht vermeld_____ niet of de dader van de inbraak al gepakt is.
9. Zeg Jan, doe_____ jij even open als er iemand bel_____?
10. De automobilist vergoe_____ de schade die hij veroorzaakt heeft.
11. Ik doorgron_____ die zwijgzame knaap moeilijk.
12. Wij mes_____en altijd een paar konijnen voor de feestdagen.
13. Karel lig_____ al een maand in het ziekenhuis. Hij mis_____ zijn vrienden wel.
14. Jij benij_____ hem toch zeker ook niet?
15. De burgemeester aanvaar_____ zijn ambt met een gloedvolle toespraak.

B Zet de persoonsvorm in de kolom. Soms is er meer dan één pv.

1. Wie garandeert je, dat hij zijn woord houdt?	1	/
2. Waarom denk je, dat hij zou liegen?	2	/
3. Ik vertrouw hem niet verder dan ik hem zie.	3	/
4. Karel vertelt, dat hij al zijn oude schriften heeft verbrand.	4	/
5. Verleden week zei hij nog dat hij ze nooit verbrandt.	5	/
6. In de vakantie wandelen we graag door de Veluwe bossen.	6	/
7. Het is best mogelijk, dat hij gelogen heeft.	7	/
8. Toen het verwende ventje zijn zin niet kreeg, smeed hij zijn stoel omver.	8	/
9. Brand jij ook van nieuwsgierigheid naar de uitslag van het examen?	9	/
10. Waarom verzendt je broer die brief per luchtpost?	10	/

C Schrijf de stam (de ik-vorm) van de volgende werkwoorden op.

verven	_____	wijzen	_____	verliezen	_____
verbeelden	_____	gebeuren	_____	rollen	_____
vriezen	_____	vergulden	_____	erven	_____
praten	_____	drijven	_____	ontwerpen	_____
verzanden	_____	erkennen	_____	vermelden	_____

Persoonsvorm in de verleden tijd (pv-ovt)

In de volgende zinnen zie je de 2 persoonsvormen in de verleden tijd van het werkwoord *rennen*.

1. Het paard rende door de wei.
2. De paarden renden door de wei.

In de eerste zin staat de *ik-vorm* + *de*

In de tweede zin staat de *ik-vorm* + *den*

Elk werkwoord heeft dus 2 persoonsvormen in de verleden tijd.

Wanneer schrijf je *-de*: belde
en wanneer *-te*: hakte?

Als de stam (ik-vorm) eindigt op een t, k, f, s, ch of p dan schrijf je *te*, in de andere gevallen *de*.

De letters t, k, f, s, ch, p zijn de medeklinkers van het woord 't kofschip.

Sterke werkwoorden hebben geen *de* of *te* nodig, die *veranderen de klinker* in de verleden tijd: bind – bond met in het meervoud nog *-en*: bonden.

Onthoud: de pv in de verleden tijd wordt gevormd door:

<i>stam + de of den</i>	gilde	brandde	woonde
	gilden	brandden	woonden
<i>stam + te of ten</i>	kookte	kefte	vluchtte
	kookten	keften	vluchtten
<i>klankverandering</i>	vind	– vond	rijd – reed
<i>klankverandering + en</i>	– vonden		– reden

T praatte, spitte
K haakte, zakte
O
F blafte, blufte
(maar: verfdde, waarom?)*
S waste, siste
(maar: raasde, waarom?)*
CH lachte, pochte
I
P hapte, kaapte

A Verleden tijd, vul de goede vorm in.

- landen 1. Zonder ongelukken _____ het vliegtuigje op het strand.
- kosten 2. Die nieuwe fiets _____ vijfhonderd gulden.
- verzenden 3. In de vakantie _____ we twintig kaarten vanuit Zwitserland.
- bellen 4. Hoe ik ook _____, niemand deed open.
- melden 5. De sollicitant _____ zich voor een gesprek bij de directeur.
- wachten 6. Op wie _____ jij gisteravond bij het station?
- strijden 7. De dappere ridder _____ met open vizier.
- leiden 8. Ondanks de drukte _____ de hond zijn blinde baas veilig door het verkeer.
- braden 9. De landloper _____ het gestolen kippetje boven een houtvuurtje.
- wonden 10. Onze hond _____ zijn achterpoot aan een doornige tak.
- lijden 11. Het arme dier _____ veel pijn toen de wond ging ontsteken.
- voeden 12. Eskimo's _____ zich voor een groot deel met zeehondenvlees.

* Zie onderaan blz. 13

Persoonsvorm in de verleden tijd (pv-ovt)

TAAK 10

A Vul de goede vorm in (verleden tijd).

- haasten 1. Wij _____ ons om nog op tijd op Schiphol te zijn.
- verloven 2. Mijn buurmeisje _____ zich met een conducteur.*
- bespieden 3. In de vakantie _____ wij herten in de vrije natuur.
- ergeren 4. Ik _____ me aan het geschreeuw van sommige vakantiegangers.
- jagen 5. Met hun herrie _____ zij al het wild op de vlucht.
- ontvreemden 6. De dief _____ een kostbare antieke vaas.
- bruisen 7. Het heldere water van de bergbeek _____ over de rotsen.
- broeden 8. De fazantehen _____ tussen de struiken op tien eieren.
- stichten 9. Een groep Hollanders _____ een kolonie aan de westkust van Amerika.
- stoven 10. Mijn grootmoeder _____ vroeger altijd van die lekkere rode peertjes.*
- rijden 11. Gijs _____ in tien minuten op zijn nieuwe fiets naar school.
- bevreedden 12. Het _____ ons dat die roekeloze knaap nog geen ongeluk heeft gekregen.
- aanbieden 13. De leerlingen _____ de jarige onderwijzer een prachtig boek _____.
- rusten 14. Voor we weer op de fiets stapten, _____ we even uit in de berm.
- aarden 15. Dat luie ventje _____ niet naar zijn ijverige grootvader.

B Vul de juiste letter(s) in (verl. tijd).

1. De bedreigde man wen_____e zich tot de politie om hulp.
2. Waarom lus_____e jij dat lekkere puddinkje niet?
3. De agent antwoord_____e niet op onze vraag.
4. Gisteren ontmoet_____e ik een oude studievriend.
5. Waarom zucht_____e je tante toch zo?
6. Bran_____e het eten vanmiddag soms weer aan?
7. Jan vis_____e de hele morgen in het kanaal, maar hij ving niets.
8. De vos vlucht_____e gauw toen hij de boer zag aankomen.
9. De griepepidemie brei_____e zich enorm uit.
10. Mijn broer plant_____e een perzikboompje in onze tuin.
11. Onze melkman kon goed rekenen; hij vergis_____e zich bijna nooit.
12. Oude geschriften vermelden_____en dat hier vroeger een kasteel stond.
13. Een zekere graaf Diederick bouw_____e de burcht.
14. De bloemist ven_____e elke zaterdag met zijn bloemen in ons dorp.
15. De sneeuw spreid_____e een donzen deken uit over het land.

* Pas op: blaffen - blaf - blafte, en: sissen - sis - siste.
Maar: verven - verf - verfdde, en: razen - raas - raasde,
omdat de f van verf een *veranderde* v is,
en omdat de s van raas een *veranderde* z is.

U Persoonsvorm in de verleden tijd (pv-ovt)

A Verleden tijd. Vul de goede vorm in.

- hoesten 1. Jongen, wat _____ jij vannacht toch.
- meten 2. Ik _____ de lengte van ons lokaal: twaalf meter.
- weiden 3. Wat _____ oom Gerard weer uit over zijn reis naar Noorwegen.
- woeden 4. Er _____ een hevig onweer tijdens onze tocht over de Veluwe.
- vlechten 5. Op de handenarbeidles _____ we een leuk mandje van pitriet.
- kosten 6. Dat mandje _____ ons niet veel.
- wroeten 7. De wilde zwijnen _____ de aardappelakker grondig om.
- winnen 8. Wie _____ de eerste prijs in de damcompetitie?
- vergulden 9. De antiquair _____ de oude spiegellijst.
- betalen 10. Wie _____ dat uitstapje naar Amsterdam?
- troosten 11. Tijdens de hevige regenbui _____ wij ons met de gedachte dat het niet altijd blijft regenen.
- verplegen 12. Mijn zusje _____ het zieke vogeltje liefdevol.

B Zet de pv in de kolom (soms zijn er twee zinnen, dus ook twee pv's).

1. Waarom heb je ons niet verteld, dat je ging fietsen?	1 _____ /
2. Wij moesten tien vragen beantwoorden.	2 _____ /
3. Wie zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht.	3 _____ /
4. Voordat het vliegtuig ging landen, moesten de passagiers de riemen vastmaken.	4 _____ /
5. Omdat het zo mistte, week het vliegtuig uit naar een ander vliegveld.	5 _____ /
6. Wie het eten niet lustte, mocht het laten staan.	6 _____ /
7. De agent vroeg ons, waarom we niet doorreden.	7 _____ /
8. We antwoordden hem, dat we een leuke band hadden.	8 _____ /
9. Ik hoorde voor de radio, dat het gevoren heeft.	9 _____ /

C Als de vorige oefening.

1. Je moet niet denken, dat ik dat verhaal geloof.	1 _____ /
2. Jullie moeten beter luisteren naar wat er gezegd wordt.	2 _____ /
3. Een samengestelde zin bestaat uit meer dan één zin.	3 _____ /
4. In elk van die aparte zinnetjes staat een persoonsvorm.	4 _____ /
5. Ken je de drie manieren nog, waaraan je een persoonsvorm herkent?	5 _____ /
6. Als je die bent vergeten, dan moet je dat weer even nakijken.	6 _____ /
7. De jongens moesten een uur wachten en dat vonden ze niet leuk.	7 _____ /
8. Heb je al gehoord, wie de wedstrijd gewonnen heeft?	8 _____ /
9. Ik vind het leuk dat je soms oude vrienden ontmoet.	9 _____ /
10. Vorige week heb ik een oude klasgenoot ontmoet.	10 _____ /

Persoonsvorm in de verleden tijd

TOETS 2

A Vul de goede vorm in (verl. tijd).

- winnen 1. Met schaken _____ Jan altijd van zijn broer.
verbeelden 2. Daarom _____ hij zich dat hij ook van de grootmeester zou winnen.
wennen 3. Wij _____ al gauw aan onze nieuwe onderwijzer.
verzenden 4. Waarom _____ jullie dat pakje per luchtpost?
wenden 5. Toen het horloge stuk ging, _____ wij ons tot de leverancier.
baden 6. Na de warme dag _____ we in het koele meertje.
slachten/braden 7. De zwerver _____ een kip en _____ haar aan het spit.
verliezen 8. Mijn oma _____ haar gouden armband.
verplegen 9. Annemieke _____ haar zieke poesje liefdevol.
werpen 10. Waarom _____ je een steen door de ruit?
verbeelden 11. Wat _____ dat ventje zich wel?
richten 12. De inbrekers _____ een enorme ravage aan.
spoeden 13. De dokter _____ zich naar de plaats van het ongeluk.
bekennen 14. Jan _____ eerlijk dat hij de vaas gebroken had.
stranden 15. Halverwege onze vakantiebestemming _____ we wegens motorpech.

B Vul de juiste letter(s) in (verl. tijd).

1. Mijn oom arbei_____e heel wat uren aan die gebeeldhouwde kast.
2. Nadat ik twee keer bel_____e, open_____e de bewoner de deur.
3. De Germanen vereer_____en veel goden.
4. De smid sme_____e het gloeiende ijzer.
5. Op een zomeravond roei_____en we op de rivier.
6. Wat betaal_____e je voor die oude fiets?
7. Wij watertan_____en toen we de heerlijke taart zagen.
8. Oom Jan wie_____e het onkruid en plan_____e de sla.
9. De jongens voetbal_____en tot het donker werd.
10. Doordat mijn band knap_____e, mis_____e ik bijna de trein.
11. Er woe_____e een hevige storm; de wind gier_____e in de schoorsteen.
12. De herder hoe_____e zijn schapen. Hij lei_____e ze naar een koele beek.
13. Door een scheldkanonnade luch_____e de koopman zijn woede.
14. De boer ploeg_____e zijn akker en bemes_____e hem met kunstmest.
15. Hij la_____e de zakken kunstmest op zijn wagen en strooi_____e de korrels over het land.

C Wie te veel fouten maakte, oefent nog even op blz. 52: Extra oefeningen 2.

Tegenwoordige tijd en verleden tijd door elkaar

Leer eerst nog eens wat bovenaan taak 4 en 9 staat.

A Vul de goede vorm in (let op de tijd).

- leiden ott 1. _____ jij het paard van je oom naar de wei?
 ott 2. Meestal _____ mijn oom het zelf weer naar de stal.
 ovt 3. De hond _____ zijn blinde baas door het drukke verkeer.
- lijden ott 4. _____ je broer nog steeds aan slapeloosheid?
 ovt 5. Vroeger _____ hij daar toch niet zo vaak aan.
- vluchten ott 6. Wolven _____ meestal weg als ze een mens tegenkomen.
 ovt 7. Onze poes _____ de boom in toen Bello achter haar aanzat.
- melden ott 8. Een voorbijganger _____ per telefoon dat er brand is uitgebroken.
 ovt 9. De automobilist _____ via een praatpaal dat hij motorpech had.
 ott 10. _____ jij je eerst bij de directeur als je te laat komt?
- spoeden ott 11. De politieauto _____ zich met loeiende sirene naar de brand.
 ovt 12. Waarom _____ jullie je niet naar de plaats des onheils?
- wonden ovt 13. Ik _____ me lelijk aan het gebroken glas.
 ott 14. Als jij je voeten aan die puntige keien _____, kun je beter schoenen aantrekken.
 ott 15. Wie bramen plukt, _____ zich dikwijls aan de scherpe dorens.

B Vul de juiste letter(s) in (let goed op de tijd).

- Het duur_____e lang voor mijn neef aar_____e in zijn nieuwe woonplaats.
- De doelverdediger mis_____e de bal, zodat we een doelpunt maak_____en.
- Omdat het zo mis_____e, reden alle auto's met groot licht.
- Toen oom hem uitnodig_____e voor een reis naar Zwitserland, zei Peter dat hij zo'n tochtje niet versma_____e.
- Ik denk dat niemand zo'n buitenkansje versmaa_____.
- Jij verbeel_____ je zeker dat je de slimste ben_____.
- De politie gis_____e naar de herkomst van de partij horloges.
- Het kook_____e en gis_____e in de rumoerige havenstad, maar een oproer bleef gelukkig uit.
- Gent had vroeger verbinding met zee. De haven verzan_____e echter helemaal.
- Tegenwoordig verzan_____en havens niet zo gauw.
- Een baggermolen of een zandzuiger hou_____ de vaargeul wel op diepte.
- De regenten deel_____en vroeger de lakens uit in de Nederlanden.
- De vorst ha_____e het gevele van de hovelingen.
- Wat brei_____ die fabriek zich enorm uit.
- Brei_____ je moeder een warme trui voor jou?

Tegenwoordige tijd en verleden tijd door elkaar

TAAK 13

A Vul in.

- bloeden ott 1. Ben je gevallen? Je knie _____
 ovt 2. Hoe kwam het dat je uit je neus _____?
- bloeien ovt 3. Wat _____ die perzikboom van jullie toch mooi.
 ott 4. Ja, het lijkt wel of hij elk jaar mooier _____
- moeten ott 5. Hoe laat _____ jij op school zijn?
 ovt 6. Ik hoorde dat jullie al weer _____ nablijven.
- mogen ott 7. Je _____ wel wat harder lopen, anders kom je te laat.
 ovt 8. Omdat vader jarig was, _____ we een uur langer opblijven.
- winnen ovt 9. Onze club _____ de eerste prijs in de voetbalcompetitie.
 ott 10. Wie waagt, die _____, zegt een spreekwoord.
- winden ott 11. Jeroen _____ het vliegtouw keurig om een houtje.
 ovt 12. _____ je tante de wol op voor ze ging breien?
- vergulden ott 13. Ik _____ de wijzers van de oude klok.
- werken ovt 14. Henk _____ zo hard hij kon voor zijn rapport.
- ontvreemden ovt 15. De inbrekers _____ al het tafelzilver.

B Schrijf de pv's in de kolom.

1. Wie het weet, mag het zeggen.	1	/
2. Hij vertelde me, dat hij niet met vakantie ging.	2	/
3. Weet jij wie Amerika heeft ontdekt?	3	/
4. Je dacht zeker, dat Columbus dat gedaan heeft?	4	/
5. Weet je wel, dat de Vikingen al eerder in Amerika waren?	5	/
6. Men zegt dat daar vaak een ongeluk gebeurt.	6	/
7. Bij ons op de hoek is al zo vaak een ongeluk gebeurd.	7	/
8. Hij denkt dat hij altijd gelijk heeft.	8	/
9. Toen de dijk beschadigd was, werd er een dijkwachter ingesteld.	9	/
10. Vertel hem maar, dat ik die praatjes niet geloof.	10	/
11. Waarom heb je hem verteld, dat hij niet hoeft te komen?	11	/
12. Wie in zijn eigen tuintje wiedt, ziet het onkruid bij zijn buurman niet.	12	/
13. Toen het schip op de zandbank liep, schoot het enkele vuurpijlen af.	13	/
14. Ik geloof de verhalen niet, die hij allemaal vertelt.	14	/
15. De woningen in de oude stadswijk worden allemaal gesloopt.	15	/

Tegenwoordige tijd en verleden tijd door elkaar

A Vul in (geen e).

1. De kok krui_____e de soep sterk en zou_____e het vlees helemaal niet.
2. De krant vermel_____ niets over de brand.
3. De pijl suis_____ door de lucht en raak_____ de roos in het midden.
4. Vanmorgen versliep Kees zich. Daardoor mis_____e hij de trein.
5. Omdat het zo mis_____e, was de veerpont uit de vaart genomen.
6. Wat verbeel_____ die kerel zich wel? Hij poch_____ wel, maar hij presteer_____ niets.
7. In 1652 stich_____e Jan van Riebeeck Kaap de Goede Hoop.
8. Verleden week ontmoet_____en we die neef van jou in Utrecht.
9. Tijdens de storm bruis_____e en beuk_____e het water tegen de dijk.
10. Onder dank aanvaar_____e de voorzitter het geld voor het nieuwe clubgebouw.
11. De ridder strij_____ met open vizier en wor_____ luid toegejuicht.
12. De koopman la_____e de appels op de kar en ven_____e er mee langs de huizen.
13. In rekenen was Jos niet sterk, maar in tekenen mun_____e hij uit.
14. De politie vermoet_____ wel wie de dader is, maar ze heeft geen bewijzen.
15. Wat bedui_____e die herrie op de gang?

B Zet de pv in de kolom (meestal zijn er twee zinnen).

1. Ik duldde niet, dat hij zo tegen ons optrad.	1 _____ / _____
2. De chauffeur wendde voor, dat hij de agent niet begreep.	2 _____ / _____
3. Het verbaast ons, dat hij dat nu al weer beweert.	3 _____ / _____
4. We hebben hem aangeraden, dat hij beter thuis kan blijven.	4 _____ / _____
5. Niemand gelooft wat hij daar vertelt.	5 _____ / _____
6. Geloof jij wel wat hij allemaal heeft verteld?	6 _____ / _____
7. Wie heeft Jan verteld, dat ik dat heb beweerd?	7 _____ / _____
8. Hij moet eerst maar eens bewijzen, wat hij daar beweert.	8 _____ / _____
9. Ik heb gehoord dat je oom zijn benoeming tot voorzitter aanvaardt.	9 _____ / _____

C Schrijf de stam op.

aarden _____	planten _____	delen _____
missen _____	evenaren _____	verbeelden _____
misten _____	aanvaarden _____	gissen _____
braden _____	versmiden _____	gisten _____
ontmoeten _____	haasten _____	verzanden _____

Tegenwoordige tijd en verleden tijd door elkaar

TOETS 3

A Vul de juiste vorm in.

- planten ovt 1. _____ jij een appelboompje in jullie tuin?
- stranden ovt 2. Verleden jaar _____ er een tanker voor de Zuidhollandse kust.
- stranden ott 3. Als zo'n groot schip _____, loopt hij gevaar in tweeën te breken.
- verwachten ovt 4. Bert _____ dat hij een nieuwe fiets zou krijgen op zijn verjaardag.
- vleien ovt 5. De vos _____ de raaf omdat hij zin had in het stuk kaas.
- vleien ott 6. Wie een ander _____, doet dat meestal om er zelf beter van te worden.
- vlijen ott 7. De vermoeide reiziger _____ zich neer op het zachte mos.
- vermelden ovt 8. Het ochtendblad _____ het weerbericht voor die dag.
- vermelden ott 9. Het is de moeite niet waard, dat je dat voorval _____
- reizen ott 10. Ik geloof dat een minister van Buitenlandse Zaken graag _____
- reizen ovt 11. Vroeger _____ men veel met de trekschuit.
- rijzen ott 12. Het beslag voor de cake _____ goed.
- rijzen ovt 13. Ik schrok me naar. De haren _____ me te berge.
- ontbranden ovt 14. Het vat met benzine _____ doordat men onvoorzichtig was met een brandende sigaret.
- ontbranden ott 15. Fosfor _____ al als het in aanraking komt met zuurstof uit de lucht.

B Vul de juiste letter(s) in.

1. Waarom haas_____e je je zo? Je was toch vroeg genoeg opgestaan?
2. Het erger_____ me dat hij zich altijd zo aanstel_____.
3. Als hij niet vaker autorij_____, ontwen_____ hij het drukke verkeer helemaal.
4. Wat stoof_____e tante die peertjes toch lekker toen we bij haar logeer_____en.
5. Waarom ston_____ hij zo onnozel te lachen? Ik vergis_____e me toch niet?
6. Als alles naar wens verloop_____, aanvaar_____ mijn broer morgen zijn nieuwe baan.
7. Een boer melk_____ tegenwoordig meestal elektrisch.
8. Waarom verniel_____ die jongen de struiken in het park?
9. Ik geloof_____ niet dat hij naar zijn vader aar_____.
10. De schilder verf_____e de kozijnen en lak_____e de deur.
11. Brei_____ je oom zijn zaak nu al weer uit?
12. Wat hoef_____e die jongen toch! Ja, het toch_____e ook zo in de klas.
13. Henk plaag_____e de poes en stook_____e zijn boertje op met stenen te gooien.
14. Benij_____ jij je neef omdat hij in die mooie auto rij_____?
15. Oma haak_____e een mooi kleedje voor de bazar.

C Wie te veel fouten in de oefeningen heeft, maakt Extra oefeningen 3 op blz. 53.

U Tegenwoordige tijd en verleden tijd door elkaar

A Vul de juiste vorm in.

- zeven ovt 1. We _____ het zand voor we het in het aquarium deden.
- ontvreemden ott 2. Een kleptomaan _____ vaak dingen waar hij niets aan heeft.
- ontvreemden ovt 3. Zo _____ iemand eens allemaal rechter schoenen.
- bevreemden ott 4. Het _____ je zeker dat zo iets wel eens gebeurt.
- bevreemden ovt 5. Toen ik er van hoorde, _____ het mij ook.
- bewijzen ovt 6. Wie _____ dat de aarde rond is?
- verlichten ott 7. De winkelier _____ zijn etalage prachtig tijdens de feestweek.
- vermoeden ott 8. Wij _____ dat de trein wel weer te laat zal aankomen.
- vermoeden ovt 9. Gert _____ dat hij een brommer zou krijgen met zijn verjaardag.
- vergulden ovt 10. Vader _____ de gewichten van de koekoeksklok.
- vergulden ott 11. Waarom _____ jij de bumper van jullie auto?
- vermoeien ovt 12. Die fietstocht door de heuvels _____ ons wel.
- vermoeien ott 13. Frans _____ zich niet zo erg met zijn huiswerk.
- verkwisten ott 14. Wij _____ ons geld niet. We sparen het liever op.
- verkwisten ovt 15. In de vakantie _____ Karen al haar geld met het kopen van patat.

B Vul de juiste letter(s) in (d, t, dt, tt of niets).

1. De man bal_____e de vuist tegen de jongens die met sneeuwballen gooi_____en.
2. Moeder veeg_____e de vloer en zeem_____e de ramen.
3. Poes lik_____e haar bek toen ze de vogeltjes bespie_____e.
4. Ton huur_____ een fiets en rij_____ er de hele dag op door de duinen.
5. Waarom verbie_____ je die jongens te gaan zwemmen?
6. De winkelier vergis_____e zich bij het optellen van de rekening.
7. De onderwijzer ach_____e het niet nodig dat de les afgemaakt wer_____.
8. Neef Piet logeer_____ nu al een week bij ons maar ik doorgrond_____ hem nog steeds niet.
9. Toen de inbrekers niets van hun gading von_____en, verwoes_____en ze het meubilair.
10. Jouw broer verbeel_____ zich heel wat nu hij politie-inspecteur is.
11. Gisteren ontmoe_____e ik hem, maar hij beantwoor_____e mijn groet niet eens.
12. Een moederdier verdedig_____ haar jongen zelfs tegen veel grotere dieren.
13. Het vreemde licht mislei_____e de stuurman zodat het schip stran_____e.
14. Waarom verbree_____ je vader het tuinpad?
15. De burgemeester onthul_____ het standbeeld van koningin Wilhelmina.

Het voltooid deelwoord

Onthoud:

1. Bij een voltooid deelwoord staat een hulpwerkwoord (hebben, zijn, of worden).
Frits is tegen een boom gebotst.
Hij heeft een snoek gevangen.
De jongen wordt geplaagd.
2. Een voltooid deelwoord begint heel vaak met *ge* (gebotst, gevangen, geplaagd).
3. De laatste letter van een volt. deelwoord is een *d* als de verleden tijd met een *d* geschreven wordt – geplaagd – want ovt is plaagde.
De laatste letter is een *t* als de verleden tijd met een *t* geschreven wordt – gebotst – want ovt is botste.
Een volt. deelwoord eindigt op *en* of *n* als de verleden tijd gevormd wordt door klinkerverwisseling – gevangen – want ovt is ving.
4. Een voltooid deelwoord is *geen* persoonsvorm. In een zin met een voltooid deelwoord is het hulpwerkwoord de persoonsvorm.

A Schrijf nu het voltooid deelwoord op met een hulpwerkwoord.

Zo: branden – Het hout heeft gebrand.

1. stranden	Het schip	_____	_____
2. zuchten	De patiënt	_____	_____
3. branden	De hooiberg	_____	_____
4. rijden	De auto	_____	_____
5. vissen	Hans	_____	_____
6. broeden	De vogel	_____	_____
7. vangen	De vis	_____	_____
8. smeden	Het ijzer	_____	_____

B Vul de voltooide deelwoorden in en onderstreep de hulpwerkwoorden.

spoeden	1. De late reiziger heeft zich met een taxi naar de trein _____.
verzenden	2. Hebben jullie het pakje al _____?
kosten	3. Hoeveel heeft die fiets van jou _____?
melden	4. Een voorbijganger ontdekte rook en heeft toen de brand _____.
wachten	5. We hebben wel een uur op je _____.
lijden	6. De zieke heeft veel pijn _____.
missen	7. We hebben de laatste bus gisteravond _____.
rennen	8. En jullie hebben nog wel zo hard _____.

Voltooid deelwoord
A Vul het voltooid deelwoord in en onderstreep het hulpwerkwoord.

- werken 1. Hebben jullie gisteren de hele dag in de tuin _____?
- wrijven 2. Wat heeft je moeder die antieke kast mooi _____.
- verzanden 3. De haven van de vissersplaats was totaal _____.
- opbellen 4. Heeft er nog iemand _____ toen we weg waren?
- kaften 5. De boeken van de bibliotheek worden elk jaar opnieuw _____.
- bouwen 6. Mijn oom heeft zelf een prachtige bungalow _____.
- eten 7. In Zeeland worden de mossels rauw _____.
- koken 8. Bij ons worden ze eerst _____.
- malen 9. Vroeger werd graan met een handmolen _____.
- stelen 10. Toen ik buiten kwam, zag ik dat mijn fiets was _____.
- gluren 11. De bediende heeft door het sleutelgat _____.
- blaffen 12. Toen Bello geluid hoorde in de tuin heeft hij heel hard _____.
- grommen 13. Daarna heeft hij nog een paar keer onheilspellend _____.
- wegsluipen 14. De inbreker is door een gat in de heg _____.

B Vul het voltooid deelwoord in. Onderstreep de hulpwerkwoorden.

- sparen 1. Hoeveel geld heb jij al _____ voor de vakantie?
- huren 2. Heb je die auto _____ of is die van je vader?
- hangen 3. Moeder heeft de was aan de lijn _____.
- zeilen 4. We hebben zaterdag op de Friese meren _____.
- schaatsen 5. Heb jij wel eens op een kunstijsbaan _____?
- sputten 6. Waarom heb je de kat van de burens nat _____?
- haasten 7. We hebben ons _____ om de trein nog te halen.
- drijven 8. Tijdens de storm is het schip uit de koers _____.
- gillen 9. Foei Pietje, wat heb je weer _____ bij de tandarts.
- turen 10. Vanaf de duintop heeft de visser over de zee _____.
- vriezen 11. Ik geloof dat het vannacht heeft _____; het gras is wit.
- wegen 12. De groenteboer heeft de appels op de weegschaal _____.
- omhakken 13. Waarom hebben jullie die mooie boom _____?
- verbranden 14. Hebben jullie het hout in de open haard _____?

A Vul het voltooid deelwoord in en onderstreep het hulpwerkwoord.

- wennen 1. Zijn jullie al wat aan de nieuwe auto _____?
- rijden 2. Of hebben jullie er nog niet veel in _____?
- planten 3. Oom Kees heeft een appelboompje in de tuin _____.
- verhuizen 4. Is jouw neef nu al weer _____?
- lezen 5. Heb jij dat boek van Piet Prins al _____?
- verroesten 6. De deur kon niet meer open. Het slot was _____.
- verven 7. Wanneer wordt jullie huis _____?
- houden 8. Gert moest de kersen verdelen, maar hij heeft ze allemaal zelf _____.
- wachten 9. Waarom hebben jullie niet op ons _____?
- verloven 10. Is jouw zus met een tandarts _____?
- opsnuiven 11. Toen de vos de vreemde geur had _____, vluchtte hij weg.
- bevreemden 12. Heeft het je _____ dat we boos waren?
- stukgooien 13. Is de ruit van de voordeur nu al weer _____?
- snijden 14. Theo heeft zich aan de glasscherven _____.
- verbeelden 15. Het verwaande ventje had zich _____ dat hij kampioen zou worden.

B Vul de ontbrekende letter(s) in en onderstreep het hulpwerkwoord.

1. Waarom heb je je schulden niet betaal_____? Nu word je failliet verklaar_____.
2. Ik heb het onkruid gewie_____ en de paden geschoffel_____.
3. Je hebt je broertje te veel verwen_____.
4. Wat heeft die fiets van jou gekos_____?
5. Onze school wordt met twee lokalen uitgebrei_____.
6. Dat had je zeker niet gedach_____.
7. Ik had me de vakantie heel anders voorgestel_____.
8. Eerst hebben we gevoetbal_____ en daarna in de rivier gebaa_____.
9. Heeft je oom die grote villa geërf_____ of heeft hij haar gekoch_____?
10. De zakkenroller heeft een portemonnee en een horloge ontvreem_____.
11. Zijn jullie nu nog niet uitgerus_____?
12. Heb jij gehoor_____ dat hier een ongeluk is gebeur_____?
13. Hebben jullie kleine Piet opgestook_____ om met stenen te gooien?
14. Henk is gestruikel_____ en in de sloot gerol_____.
15. De terugtrekkende vijand heeft het hele dorp verwoes_____.

C Wie in deze toets te veel fouten heeft, maakt de Extra oefeningen 4 op blz. 54 nog even.

Voltooid deelwoord
A Vul de ontbrekende letter(s) in en onderstreep het hulpwerkwoord in beide oefeningen.

1. Heeft jouw broer de bal op het dak getrap_____?
2. Is dat hekje geschilder_____ of gelak_____?
3. Ik geloof dat dat konijntje gewon_____ is.
4. Met een schoteltje melk werd de egel in de tuin gelok_____.
5. Hebben jullie de beloning eerlijk gedeel_____?
6. Waar heb je dat lekkere gebak gehaal_____?
7. Je hebt nu al tien sigaretten gerook_____.
8. Wie heeft jou dat op de mouw gespel_____?
9. Simon heeft in de tuin gewerk_____ en de stoep geveeg_____.
10. De inbreker heeft de deur geforceer_____ en een antieke klok ontvreem_____.
11. Heb jij mijn neef uit Canada wel eens ontmoet_____?
12. Ik heb me aan die praatjes geërger_____.
13. Wie heeft me die kool gestoof_____?
14. De leeuw heeft de antilope gedoo_____ en daarna een eind meegesleep_____.
15. Het is beter dat je wordt benij_____ dan dat je wordt beklaag_____.

B

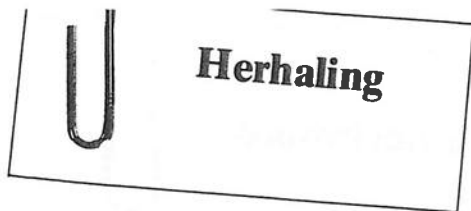
1. Oma heeft een trui gebrei_____ en een sjaal gehaak_____.
2. Hebben jullie de afgewaaide appels al opgeraap_____?
3. Is je broer geslaag_____ of gezak_____ voor zijn examen?
4. Hij heeft al onze pret vergal_____ door zijn plagerijen.
5. Wie heeft die ruit ingegooi_____? Heb jij dat gelap_____ Koos?
6. Wie de dader is, wordt niet vermeld_____.
7. Had je dat soms verwach_____?
8. Oom heeft veel gereis_____ en tijdens zijn reizen heeft hij veel gefilm_____.
9. De schutting is helemaal vermold_____ . Een deel is al ingestor_____.
10. Wat ruik ik? Is het eten al weer aangebran_____?
11. Eerst werd er geklop_____. Even later werd er gebons_____.
12. Ik geloof dat je hem met die woorden wel beledig_____ hebt.
13. Door kordaat ingrijpen van de brandweer, werd de ramp afgewen_____.
14. De arbeiders werden verplicht_____ een snipperdag te nemen.
15. Jan heeft al zijn geld verkwis_____ en Douwe heeft het opgespaar_____.

Persoonsvorm in de ott en persoonsvorm in de ovt, voltooid deelwoord

TAAK 19

- A**
- wonden ott 1. _____ jij je nu al weer aan dat loszittende puntdraad?
- wonden ott 2. Onze hond _____ zich er ook steeds aan.
- wonden ovt 3. Ik _____ me verleden week aan de scherven van een fles.
- wonden volt.dw 4. Daar heeft Fred zich ook al eens aan _____.
- roken ott 5. Waarom _____ je broer toch zoveel?
- roken ovt 6. Mijn grootvader _____ alleen maar sigaren.
- roken volt.dw 7. Heb jij vroeger ook _____?
- spelden ott 8. Pas op, die knaap _____ je wat op de mouw.
- spelden ott 9. Wees maar gerust, ik _____ niemand iets op de mouw.
- spelden ovt 10. De burgemeester _____ de jubilaris een ridderorde op.
- spelden volt.dw 11. In de loop van zijn leven heeft hij heel wat mensen een lintje op _____.
- africhten ott 12. Wij _____ onze hond af voor de jacht.
- africhten ovt 13. Mijn buurman _____ heel wat honden af.
- africhten volt.dw 14. De meeste heeft hij _____ als speurhond voor de politie.
- B**
- rennen ovt 1. Jongens, wat _____ jullie vanmorgen weer hard.
- rennen ott 2. Die jongen _____ altijd zo hard.
- rennen volt.dw 3. Hij heeft wel eens tien kilometer achter elkaar _____.
- houden ovt 4. _____ je broer vroeger niet van aardbeien met slagroom?
- houden volt.dw 5. Wij hebben altijd erg van zeilen _____.
- houden ott 6. Ik _____ meer van kanoën op een snelstromende rivier.
- houden ott 7. Gerda _____ erg veel van haar poedeltje.
- verspreiden ott 8. Wat _____ die mest toch een akelige geur.
- verspreiden ovt 9. De boer _____ de mest over het land en ploegde daarna de akker.
- verspreiden ott 10. De politie _____ de demonstranten als er met stenen wordt gegooid.
- verspreiden volt.dw 11. Ik vraag me af, wie dat blad in onze straat heeft _____.
- sparen ott 12. Frank _____ voor een goed fotoestel.
- sparen ovt 13. _____ jij vroeger ook suikerzakjes?
- sparen volt.dw 14. Nee, ik heb altijd postzegels _____.

Herhaling

A Vul de juiste vorm in.

- benijden ott 1. Ga jij naar Oostenrijk in de vakantie? Ik _____ je wel hoor!
- benijden volt.dw 2. Toen je verleden jaar naar Zwitserland ging, hebben we je ook al _____.
- benijden ott 3. Wie altijd een ander _____, wordt een ontevreden mens.
- benijden ovt 4. Wij _____ je niet toen we hoorden dat je in de vakantie ziek was.
- vinden ovt 5. _____ je het niet leuk dat je neef kwam logeren?
- vinden volt.dw 6. Die Rob is een boffer. Hij heeft een rijksdaalder _____.
- vinden ott 7. In de Noordzee _____ men olie en gas.
- vinden ott 8. _____ jij wel eens wat aan het strand?
- bereiden ott 9. Je _____ je zeker wel voor op een standje nu je gelogen hebt?
- bereiden ott 10. Tante Nita _____ een heerlijke maaltijd voor de hongerige fietsers.
- bereiden volt.dw 11. Ik heb me goed op het examen voor _____.
- bereiden ovt 12. Wat _____ jouw oma de soep toch altijd lekker.
- stoppen ovt 13. De muziek klonk zo vals. We _____ de vingers in de oren.
- stoppen ott 14. Waarom _____ je niet met roken?
- stoppen volt.dw 15. Toen de wielrijder een ronde achterlag, is hij maar _____.

B Als de vorige oefening.

- houden ott 1. Mijn broer _____ erg veel van klassieke muziek.
- houden ott 2. _____ jij niet van Deventer koek?
- houden ovt 3. Wij _____ altijd erg veel van pannenkoeken met stroop.
- houden volt.dw 4. Ik heb die neef van jou altijd voor een eerlijke vent _____.
- bloeden ovt 5. De vechtende honden _____ uit veel wonden.
- bloeden volt.dw 6. Je zakdoek is helemaal rood. Heeft je vinger _____?
- bloeden ott 7. Als ik erg verkouden ben, _____ ik wel eens uit mijn neus.
- bloeden ott 8. Als ze je wat vragen, doe je maar net of je neus _____.
- verrassen ott 9. Die bitse opmerking _____ ons wel.
- verrassen volt.dw 10. Het heeft ons _____ dat je niet mee mocht.
- verrassen ovt 11. Eerlijk gezegd _____ het mij helemaal niet.
- verrassen ott 12. Het _____ mij wel eens dat jij overal naar toe mag.

A Vul de juiste letter(s) in. (Geen e invullen.) Zet in de kolom of het een pv-ott, een pv-ovt of een volt. dw. is.

1. De automobilist wacht _____ e tot het verkeerslicht op groen sprong.	1	/
2. Heb jij je fiets zelf gerepareer _____ of help _____ je broer je altijd?	2	/
3. Vermoe _____ je vader, wie zijn auto beschadig _____ heeft?	3	/
4. De politie trach _____ e de dader op te sporen.	4	/
5. Speel _____ jouw zusje nog met poppen?	5	/
6. Vroeger schei _____ e men het koren van het kaf met behulp van een wan.	6	/
7. Petertje heeft geweiger _____ zijn haar te laten knippen.	7	/
8. Door overmatig roken schaa _____ jij je gezondheid.	8	/
9. De winkelier prijs _____ e zijn artikelen veel te hoog.	9	/
10. Doordat de winkelruit het licht weerkaats _____ e, werd de chauffeur verblin _____.	10	/
11. Wat versprei _____ dat bedorven eten een onaangename geur!	11	/
12. Ontbij _____ en jullie altijd om acht uur?	12	/
13. Toen het onweer losbars _____ e, vluch _____ en wij een winkel binnen.	13	/
14. Toen jij klein was sto _____ e je dikwijls je melkglas om.	14	/
15. Benij _____ jij je zusje omdat ze zulke mooie krullen heeft?	15	/

B Vul de juiste letter(s) in (geen e invullen).

1. Jongen, wat hoese _____ e je vanmorgen toch. Geen wonder, het toch _____ e ook zo.
2. Is die neef van jou geëmigreer _____ of woon _____ hij nog in Delft?
3. Nee, hij is naar Utrecht verhuis _____.
4. De onderwijzer prij _____ de ijverige leerlingen.
5. De chauffeur laa _____ de vracht uit en vertrek _____ naar de volgende klant.
6. Het interesseer _____ mij niet wie de eerste prijs behaal _____.
7. Een leeuw doo _____ zijn prooi niet uit moordlust.
8. Moeder braa _____ e het vlees, kook _____ e de aardappelen en stoof _____ e de groente.
9. De winkelier had kleding van de laatste mode geëtaleer _____.
10. De tuinman bin _____ de rozen op en snoei _____ enkele struiken.
11. Geef _____ jij het cadeau of bie _____ je broer het aan?
12. Ingeborg heeft de ramen gezeem _____ en de stoep geschrob _____.
13. Margreet leer _____ haar aardrijkskunde en ontleer _____ enkele zinnen.
14. De smid smee _____ een prachtig haardscherm.
15. Wij hebben ons op dat prachtige tijdschrift geabonneer _____.

C Wie nog te veel fouten heeft, maakt Extra oefeningen 5 op blz. 55.

A Vul de juiste letter(s) in (geen e invullen).

1. Waarom bons_____ je zo op de deur? Waarom bel_____ je niet?
2. Als het donker wor_____, verwij_____ de pupil van het oog zich.
3. Huib zuch_____ van verlichting, toen hij hoor_____ dat hij geslaag_____ was.
4. De detective pren_____ het gezicht van de man goed in zijn geheugen.
5. De gids lei_____ veel toeristen langs de bezienswaardigheden van Rome.
6. Lij_____ je moeder nog altijd aan hoofdpijn?
7. Het mis_____ gisteravond zo dat de veerpont uit de vaart genomen wer_____.
8. Mijn vader vermij_____ zo veel mogelijk de ochtendspits in het verkeer.
9. We verheug_____ ons erover dat we allemaal verhoog_____ werden.
10. Heb je de brief van oom Kees al beantwoor_____?
11. De tuinman snij_____ in het najaar de vaste planten tot boven de grond af.
12. Harro zette zijn fiets nooit binnen. Het karretje verroes_____ helemaal.
13. Vogels die zich met insekten voe_____ en, overwinteren in zuidelijke landen.
14. De schipper wen_____ het roer en koers_____ naar het zuiden.
15. Wen_____ jij gauw aan de nieuwe school?

B Als oefening A.

1. De agent frons_____ de wenkbrauwen, toen hij de fietser over de weg zag slingeren.
2. Vergoe_____ je de schade zelf of vergoe_____ je vader alle kosten?
3. Ik benij_____ hem niet toen ik hoor_____ dat hij chef geworden was.
4. De jager leg_____ aan, schoot, maar mis_____ de haas.
5. Soms maakt het wel verschil, door wie je wordt geëxamineer_____.
6. Wat ruik ik toch? Bran_____ het eten aan?
7. Lassie plons_____ in de sloot en zwom naar de overkant.
8. Met behulp van radar, stel_____ de politie vast, dat de man te snel ree_____.
9. De agent vermoe_____ al dat de chauffeur zich niet aan de voorschriften hiel_____.
10. Mijn vader vergul_____ van tijd tot tijd de zonnewijzer in onze tuin.
11. Omdat Bertje een dubbeltje had ingeslikt_____, spoe_____ zijn moeder zich met hem naar de dokter.
12. Anton poch_____ dat hij nog nooit een partijtje schaak verloren had.
13. Deze lijm har_____ zeer snel.
14. Pas op, straks snij_____ je je nog aan dat scherpe vleesmes.
15. Oom Dirk heeft vanmiddag zijn tuintje bemes_____ en de varkens gevoer_____.

Werkwoorden die beginnen met be-, ge-, her-, er-, ont-, ver-

Bij werkwoorden die beginnen met be-, ge-, her-, er-, ont-, ver- hoor je vaak geen verschil tussen pv-ott en volt. dw.

De vijand *verwoest* de stad.
De vijand heeft de stad *verwoest*.

De chauffeur *vergoedt* de schade.
De chauffeur heeft de schade *vergoed*.

Bij dit soort werkwoorden moet je dus extra goed opletten of je te maken hebt met een *pv-ott* of met een *volt. dw.* Let dus altijd goed op of er een hulpwerkwoord bij staat.
Hoe herken je een pv?

A Zet in de kolom of het schuingedrukte woord een pv-ott is of een volt. dw.

1. Henk heeft vanmiddag zijn tijd weer <i>verpraat</i> .	1 _____	2 _____
2. Columbus heeft in 1492 Amerika <i>ontdekt</i> .		
3. Soms gebeurt het, dat je <i>ontdekt</i> , dat je je verslapen hebt.	3 _____	4 _____
4. Heb jij wel eens wilde zwijnen in een bos <i>bespied</i> ?		
5. Je moet er voor zorgen dat je niet nodeloos je les <i>verzuimt</i> .	5 _____	6 _____
6. Ik vind dat hij zich altijd heel wat heeft <i>verbeeld</i> .		
7. Heeft je oom dit jaar weer een stuk grasland <i>verpacht</i> ?	7 _____	8 _____
8. Je denkt toch niet dat ik mijn tijd ook altijd <i>verpraat</i> ?		
9. Je vermoedt zeker dat ik jullie <i>bespied</i> .	9 _____	10 _____
10. Nu heeft Els al voor de vierde keer de les <i>verzuimd</i> .		
11. Je moet niet denken dat ik me <i>verbeeld</i> dat ik het beter kan.	11 _____	12 _____
12. Waarom heeft hij al zijn grond <i>verpacht</i> ?		
13. Als het zo heet is, <i>versmacht</i> ik dikwijls van dorst.	13 _____	14 _____
14. Is het waar, dat je nu al naar de vakantie <i>verlangt</i> ?		
15. De woestijnreiziger was bijna van dorst <i>versmacht</i> .	15 _____	

B Zet het volt. dw. achter het werkwoord.

lopen _____	vergulden _____	doorgronden _____
aanvaarden _____	twisten _____	graven _____
melken _____	verplegen _____	aarden _____
azen _____	snuiven _____	praten _____
verwoesten _____	bevreedden _____	

Herhaling

Pas op voor de werkwoorden die beginnen met be-, ge-, her-, er-, ont-, ver-.

A Zet in de juiste vorm en zet in de kolom pv-ott, pv-ovt of volt. dw.

beoefenen	1. Hoe komt het dat je geen enkele sport _____?	1 _____	2 _____
trainen	2. Onze club _____ nu weer op het sportveld.	3 _____	4 _____
verwisselen	3. Jongens, jullie hebben je jassen _____.	5 _____	6 _____
schreeuwen	4. Wat heb je weer _____ bij de tandarts!	7 _____	8 _____
vertellen	5. Wie heeft jou dat nu weer _____?	9 _____	10 _____
staren	6. De oude vrouw _____ wezenloos voor zich uit nu het tot haar doordringt dat haar zoon is omgekomen.	11 _____	12 _____
bedoelen	7. Ik begrijp wel, wat je nu weer _____.	13 _____	14 _____
juichen	8. Jullie hebben te vroeg _____	15 _____	
verzorgen	9. Gert heeft zijn konijntje altijd goed _____		
lijden	10. Een mens _____ dikwijls 't meest, door 't lijden dat hij vreest.		
beweren	11. Wie _____ er nu nog dat ik bang ben?		
antwoorden	12. Waarom _____ je nu niet op mijn vraag?		
verheugen	13. Ik geloof, dat hij zich nu al op de vakantie _____.		
braden	14. _____ je moeder het vlees nog altijd in boter?		
verbazen	15. Daar hebben wij ons altijd over _____		

B Vul de ontbrekende letter(s) in (geen e invullen). Vul de kolom in als bij A.

1. Weet je waar Jos zich het meest over verbaas_____?	1 _____	2 _____
2. Ik heb me bedroef_____ over jouw geknoei.	3 _____	4 _____
3. Het schip stran_____e op een zandbank.	5 _____	6 _____
4. Wij begrijpen niet, dat je hem van diefstal beschuldig _____.	7 _____	8 _____
5. Een kikker voe_____ zich met vliegen en muggen.	9 _____	10 _____
6. Je bent wel verander_____, ik had je bijna niet herken_____.	11 _____	12 _____
7. Het vee wei_____ in de uiterwaarden van de rivier.	13 _____	14 _____
8. Na de verbouwing werd de winkel feestelijk heropen_____.		
9. Tijdens de droge zomer woe_____e er menige bosbrand.		
10. De fotograaf vergro_____e de mooiste foto's.		
11. Win_____ jij de klok altijd op voor je naar bed gaat?		
12. Wat is dat voor een knal? Het lijkt_____ wel of er iets ontplof_____.		
13. Je snij_____ de kaas veel te dik.		
14. Gert werd enkele weken in het ziekenhuis verpleeg_____.		

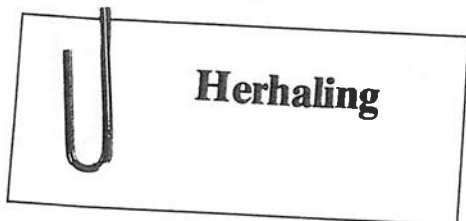
A Zet in de juiste vorm.

vernien	1. Wat hebben jullie dat tuintje _____!
aarden	2. Je _____ niet naar je vader. Die heeft eerbied voor de natuur.
verlengen	3. Bij gelijk spel wordt de wedstrijd _____.
watertanden	4. Wij _____ toen we de heerlijke perziken zagen.
vernederen	5. Wie zich _____, zal verhoogd worden.
bieden	6. Wil je mijn fiets kopen? Wat _____ je er voor?
vermoeien	7. Na de lange tocht waren de reizigers erg _____.
vluchten	8. Toen de vos de boer zag aankomen, _____ hij weg.
verklaren	9. De burgemeester heeft _____ dat het feest wel doorgaat.
kluiven	10. Hektor _____ op een been en poes loert op een vogeltje.
veronderstellen	11. Je _____ toch niet dat ik die reis betaal?
wrijven	12. Een wild zwijn _____ vaak langs bomen om het ongedierte kwijt te raken.
verlangen	13. Anton _____ nu al naar de logeertijd bij zijn neef.
kosten	14. Hoeveel _____ het boek dat je voor Anja kocht?
vermoeien	15. De wandeling door het mulle zand heeft ons erg _____.

B Vul de ontbrekende letter(s) in. Onderstreep eerst de pv (soms zijn er twee zinnen, dus ook twee persoonsvormen).

- Op onze wandeling door het bos zijn we bijna verdwaal_____.
- Weet je wie in jouw woonplaats het burgemeestersambt bekleed_____?
- Wij zijn verleden jaar naar een dorpje verhuis_____.
- Wie bestra_____e het pad in jullie tuin zo keurig?
- De commissaris heeft verklaar_____ dat hij de zaak zal onderzoeken.
- Ik hoop dat het nu ook spoedig gebeur_____.
- De politie heeft de inbraak verijdeld_____.
- De laatste kilometer werd de deelnemer aan de vierdaagse ondersteun_____.
- Na verloop van tijd verjaar_____ een schuld.
- Omdat de chauffeur te hard rij_____, wordt hij bekeur_____.
- De directeur heeft toestemming verleen_____ om een dag te verzuimen.
- Waarom heb je mijn brief niet beantwoor_____?
- De bestolen boer merkte dat zijn waakhond was vergiftig_____.
- Ik geloof dat je te veel geld aan de vakantie bestee_____.
- Het gebeurt vaak dat tweelingen met elkaar worden verwar_____.

C Wie te veel fouten heeft maakt Extra oefeningen 6 op blz. 56.

Herhaling

TAAK 24

A Schrijf in de kolom of het schuingedrukte woord een pv (ott), een pv (ovt) of een volt. dw. is.

1. Nu hij een bromfiets heeft, <i>verlangt</i> hij dat zijn vader de benzine betaalt.	1	2
2. De omgevallen boom was helemaal <i>vermolmd</i> .		
3. Weet jij wat dat verkeersbord <i>betekent</i> ?	3	4
4. Het is niet verstandig dat de winkelier zijn etalage zo slecht <i>verlicht</i> .		
5. Dat mes is totaal <i>verroest</i> .	5	6
6. De kampioen heeft zich veel moeite <i>getroost</i> zijn doel te bereiken.		
7. Denk je dat ik zo'n brutale brief <i>beantwoord</i> ?	7	8
8. De agent <i>beduidt</i> de chauffeur dat hij moet stoppen.		
9. Het is lastig, dat die auto altijd onze uitgang <i>verspert</i> .	9	10
10. De schaatsenrijders waren <i>verstijfd</i> van de kou.		
11. De boer die zijn vee <i>verwaarloost</i> , wordt door de politie <i>bekeurd</i> .	11	11
12. Wie heeft de penningmeester van oneerlijkheid <i>beticht</i> ?		
13. Het doet me goed dat het meisje haar oma zo goed <i>verpleegt</i> .	12	13
14. Ik denk, dat zijn hele familie hem nu wel <i>veracht</i> .		
15. Jongens, wat hebben jullie de klas mooi <i>versierd</i> .	14	15

B Schrijf de pv's in de kolom. (Soms zijn er twee zinnen, dus ook twee pv's.)

1. Heb jij al gehoord, wie die brand stichtte?	1	/
2. Nee, ik geloof dat de politie nog in het duister tast.	2	/
3. Er worden steeds meer auto's uit Japan geïmporteerd.	3	/
4. De politie arresteerde een man, die met horloges ventte.	4	/
5. Hij kon niet verklaren, hoe hij aan de horloges kwam.	5	/
6. Waarschijnlijk heeft de man de horloges gestolen.	6	/
7. Het is maar goed, dat we geen uurwerk van hem gekocht hebben.	7	/
8. Inge vertelde me dat op die hoek vaak een ongeluk gebeurt.	8	/
9. Het zicht is daar slecht en men rijdt te snel.	9	/
10. Geloof jij het verhaal dat hij je vertelt?	10	/
11. Hij heeft mij verleden week hetzelfde verhaal verteld.	11	/
12. Ik begrijp niet dat jij geen kersen lust.	12	/
13. Over smaak valt niet te twisten.	13	/
14. We besloten niet aan de wedstrijd mee te doen.	14	/
15. Zijn jullie soms bang dat je zult verliezen?	15	/

Infinitief

In sommige gevallen gebruiken we de infinitief (= het hele werkwoord).

- Wij *rustten* gisteren. (1)
- Wij moesten gisteren *rusten*. (2)

Maak deze zinnen vragend. Nu zie je dat de pv in zin (1) is: *rustten*. De pv in zin (2) is *moesten*.
In zin (2) is *rusten* geen pv. Wat dan wel?
In zin (2) is *rusten* een infinitief.

- Wij vervangen het werkwoord rusten door slapen.
- Wij *sliepen* gisteren. (1)
- Wij moesten gisteren *slapen*. (2)

Nu kun je ook horen dat slapen geen pv.-ovt is. De pv is in de verleden tijd immers *sliepen*.
Je zegt niet: We moesten slapen.

Wanneer gebruiken we de infinitief?

1. Na het woordje te: Jan zat te werken.
2. Na één van de werkwoorden: zullen, kunnen, moeten, willen, gaan, laten, mogen.
Jan zal werken
Jan kan werken
Jan moet werken enz.

A Zet in de kolom of het schuingedrukte woord een pv is of een infinitief. (Welke drie manieren zijn er om de pv te vinden?)

1. Kees zat de hele dag te <i>vissen</i> .	1 _____	2 _____
2. Wij <i>lusten</i> geen erwtensoep.	3 _____	4 _____
3. Kunnen jullie niet wat harder <i>werken</i> ?	5 _____	6 _____
4. Het verwende kind wilde niet <i>eten</i> .	7 _____	8 _____
5. Jullie moeten wat sneller <i>fietsen</i> .	9 _____	10 _____
6. Zouden de meisjes ook op het feest <i>komen</i> ?	11 _____	12 _____
7. Mijn neven mogen niet in de zee <i>zwemmen</i> .	13 _____	14 _____
8. Waarom <i>eten</i> jullie niet wat sneller?	15 _____	16 _____
9. Wij mochten niet <i>vissen</i> in het kanaal.	17 _____	18 _____
10. Weet jij waarom varkens in de modder <i>wroeten</i> ?	19 _____	20 _____
11. Het gebeurt niet vaak dat wij ons <i>vergissen</i> .		
12. Toen de muizen de kat zagen, <i>vluchtten</i> ze weg.		
13. In de vakantie gaan wij dikwijls herten <i>bespieden</i> .		
14. Denk je, dat die horloges veel <i>kosten</i> ?		
15. Jullie moeten je voeten <i>vegen</i> .		
16. Zullen wij je een kaart <i>sturen</i> ?		
17. Het meisje probeerde haar broertjes te <i>troosten</i> .		
18. Mijn oom zit hele dagen te <i>vissen</i> .		
19. Ik vind dat jullie te slordig <i>schrijven</i> .		
20. Hoeveel zouden die tropische visjes <i>kosten</i> ?		

Herhaling*

TAAK 26

A Vul de ontbrekende letter(s) in en vermeld in de kolom pv-ott, pv-ovt, volt. dw. of inf.

1. Weet jij wat dat vreemde woord beteken_____?	1 _____	2 _____
2. De jager laa_____ zijn geweer.	3 _____	4 _____
3. Ik weet niet wie steeds ons hek verniel_____.	5 _____	6 _____
4. Met wie pra_____e jij gisteravond?	7 _____	8 _____
5. De wedstrijd werd met een uur verleng_____.	9 _____	10 _____
6. Mochten jullie die schriften wel verbran_____en?	11 _____	12 _____
7. Tijdens de Duitse bezetting werd ons volk dikwijls verneder_____.	13 _____	14 _____
8. Verzen_____ je die kast met een transportbedrijf?	15 _____	
9. De reis vermoei_____e ons wel.		
10. Wen_____ je vader zich tot een advocaat om raad?		
11. De verdachte heeft steeds verklaar_____ dat hij onschuldig is.		
12. Konden jullie het vlees wel bra_____en?		
13. De politie veronderstel_____e dat de brand was aangestoken.		
14. Vroeger schuur_____e men de pannen met zand.		
15. De leerlingen verlang_____en erg naar de vakantie.		

B Als de vorige oefening.

1. Die klimpartij heeft ons erg vermoei_____.	1 _____	2 _____
2. Je moet het eten niet steeds laten aanbran_____en.	3 _____	3 _____
3. Wij konden niet vermoe_____en dat hij de zaak zou verra_____en.	4 _____	5 _____
4. De jager heeft het argeloze haasje neergeknal_____.	6 _____	7 _____
5. In de vakantie verdwaal_____en we in het grote bos.	8 _____	9 _____
6. Hebben jullie de hele middag in het park gespeel_____?	10 _____	11 _____
7. Vroeger verhuis_____e men niet zo vaak.	12 _____	13 _____
8. Als kind mun_____e de kunstenaar al uit in pianospelen.	14 _____	15 _____
9. De man heeft verklaar_____ nergens van te weten.		
10. De meisjes moesten enkele spreekwoorden uitbeel_____en.		
11. Het doortastende optreden van de portier heeft de inbraak vrijdel_____.		
12. Rij_____ je neef in een vrachtauto?		
13. Na een bepaald aantal jaren is een schuld verjaar_____.		
14. Wilde de gids jullie wel door het museum lei_____en?		
15. De schuldeiser verleen_____e uitstel van betaling.		

* Als je twijfelt tussen pv-ott en infinitief zet de zin dan in de verleden tijd. Als het woord nu verandert is het een pv; verandert het niet, dan is het een infinitief.

Voorbeeld:

(1) Jullie moeten beter *luisteren*.

(2) Waarom luisteren jullie niet beter?

Zin 1 wordt in de verleden tijd: Jullie moesten beter *luisteren* (infinitief).

En zin 2 wordt: Waarom *luisterden* (pv) jullie niet beter?

A Vul de ontbrekende letter(s) in en vermeld in de kolom pv-ott, pv-ovt, volt. dw. of inf.

1. Ik geloof dat je te vaak je lessen verzuim_____.	1	2
2. Zou zijn oom die nieuwe betrekking spoedig aanvaar_____en?		
3. Vroeger heb ik ook nog postzegels verzamel_____.	3	4
4. Hoe vin_____ je onze nieuwe auto?		
5. Hebben jullie je huis tegen brandschade verzekerd_____?	5	6
6. Hou_____ je broer nog steeds niet van pannenkoeken?		
7. Mijn tante heeft zich over het zwerfkasje ontfermd_____.	7	8
8. Ik wor_____ nog eens ziek van dat gezeur van jou.		
9. De zon bran_____e onbarmhartig op de droge akkers.	9	10
10. De Bilt heeft nog steeds geen regen voorspel_____.		
11. Verdoof_____e de tandarts de kies voor hij hem trok?	11	12
12. We konden de man die tot voorzitter benoemd_____ was, niet benijden.		
13. Wat verbeel_____e die man zich eigenlijk wel?	13	14
14. De leeuw had zich geruisloos verwijderd_____.		
15. Moesten jullie die brief van oom Bert niet beantwoord_____en?	15	

B Als de vorige oefening.

1. Waarom wen_____ jij je niet tot de directeur om raad?	1	2
2. De leraren verwar_____en mijn neven vroeger vaak met elkaar.		
3. Mijn vader dul_____e geen tegenspraak.	3	4
4. Het gebeurt wel eens dat een kat totaal verwilderd_____.		
5. Vanuit een schuilhut konden we het wild goed bespie_____en.	5	6
6. Hoe komt het dat je oom zijn huis zo verwaarloos_____?		
7. De dorpelingen moesten vluch_____en voor het hoge water.	7	8
8. Op de film zagen we hoe een slang vervel_____.		
9. Hoe konden jullie hem die vakantietocht aanra_____en?	9	10
10. De aap vertoon_____e leuke kunstjes.		
11. Onze klok moet je elke avond opwin_____en.	11	12
12. De chauffeur beloofde dat hij de schade zou vergoe_____en.		
13. Wat heb je er aan, dat je je schrift zo bekla_____?	13	14
14. Wie heeft jou dat sterke verhaal verteld_____?		
15. Is het waar dat de voorzitter aftree_____?	15	

C Wie te veel fouten heeft, maakt Extra oefeningen 7 op blz. 57.

Onvoltooid deelwoord

Een onvoltooid deelwoord wordt gevormd door achter de infinitief een *d* te zetten. Soms volgt er ook nog een *e*.

Tom komt *fluitend* de kamer binnen.

Lachend zei hij dat hij geslaagd was.

Al *pratende* kwamen we bij school.

Denk er om dat je een onvoltooid deelwoord niet verwart met de pv in de verleden tijd.

pv – verleden tijd – Hij *praatte*

onvolt. dw. – Hij liep al *pratend* met me mee.

A Vul van de volgende werkwoorden de gevraagde vormen in. Let op het voorbeeld.

Infinitief	pv-ovt	volt. dw.	onvolt. dw.
praten	hij praatte	gepraat	pratend
fietsen	_____	_____	_____
slapen	_____	_____	_____
werken	_____	_____	_____
branden	_____	_____	_____
rennen	_____	_____	_____
blaten	_____	_____	_____
snuiven	_____	_____	_____
bruisen	_____	_____	_____
vernielen	_____	_____	_____

B Zet boven elke werkwoordsvorm of het een pv, volt. dw. of onvolt. dw. is.

1. Op vurige paarden rijdend, kwamen de cowboys het dorp binnen.
2. Brandend stortte het vliegtuig neer.
3. De piloot had zich met de parachute gered.
4. Watertandend keken we naar de heerlijke kersen.
5. Ingeborg kwam zuchtend bij de tandarts binnen.
6. Er werden twee gaatjes gevuld.
7. Hektor kwam kispelstaartend naar zijn baas toe.
8. De jongens hadden een ruit stukgegooid.
9. Al schreeuwende en gillende kwamen de kinderen de klas binnen.
10. De vuisten ballend, keek de buurman de jongens na.

A Vul de ontbrekende letter(s) in, maar zet eerst in de kolom of het een pv-ott, volt. dw., onvolt. dw. of inf. is.

1. Jullie zouden je geld niet verkwis_____en.	1 _____	2 _____
2. Vroeger verkwis_____en zij hun geld met het kopen van patat.	3 _____	4 _____
3. We konden niet vermoe_____en dat je zo laat zou zijn.	4 _____	5 _____
4. Toen de landerijen overstro_____en, bruis_____e het water door een gat in de dijk.	6 _____	7 _____
5. Versprei_____ jij altijd reclamefolders?	7 _____	8 _____
6. Of versprei_____ je broer die nog steeds?	9 _____	10 _____
7. Niets vermoeden_____, trap_____e de wandelaar in een wespennest.	10 _____	11 _____
8. Wij verblij_____en ons gisteren over het prachtige resultaat.	12 _____	13 _____
9. Ik vermoe_____ nu al wie de winnaar zal zijn.	13 _____	14 _____
10. Het wild bespieden_____, za_____en we de hele middag in de schuilhut.	15 _____	
11. Aanvaar_____ je die nieuwe betrekking al gauw?		
12. Wat verbeel_____e die verwaande kwast zich eigenlijk?		
13. Iedereen de weg versperren_____, stop_____e de auto in de drukke straat.		
14. Ik benij_____e die ongelukkige man niet.		
15. Jij versmaa_____ zeker ook geen gebakje?		

B Als oefening A.

1. Ik hoop dat de verzekering de schade vergoe_____.	1 _____	2 _____
2. Ons verheugen_____ over het mooie weer fiets_____en we over de hei.	2 _____	3 _____
3. De baggermaatschappij verbre_____e het kanaal enorm.	4 _____	5 _____
4. Wij verbaas_____en ons over zijn onbehoorlijke gedrag.	6 _____	7 _____
5. Na weken werd het raadsel onthul_____.	8 _____	9 _____
6. Verlangen_____ keken we uit naar de vakantie.	10 _____	11 _____
7. Ik ben nog niet overtuig_____ van zijn onschuld.	11 _____	12 _____
8. We vonden de tocht erg vermoeien_____.	13 _____	14 _____
9. Heeft de fotograaf de foto's al ontwikkel_____?	15 _____	
10. Wij konden dat vreemde ventje niet doorgron_____en.		
11. Juichen_____ dans_____en de kinderen de kamer binnen.		
12. Heemskerk en Barendsz hebben op Nova Zembla overwinter_____.		
13. Iedereen verach_____e de gemene schurk.		
14. Tante vergas_____e ons op een heerlijke slagroomtaart.		
15. Vader vergro_____e het gazon voor ons huis.		

Voltooid deelwoord en onvoltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord gebruikt.

Je weet nog wat een bijvoeglijk naamwoord is?

Een *mooi* huis Een bijvoeglijk naamwoord zegt iets over een
 Een *trouwe* hond zelfstandig naamwoord (mensen, dieren,
 Een *aardige* man planten, dingen)

Volt. deelwoorden en onvolt. deelwoorden kunnen ook gebruikt worden als bijv. naamwoorden.

volt. dw.

De man heeft de boom omgehakt.

Het schip is op de kust gestrand.

onv. dw.

Lachend kwamen we de kamer binnen.

Brandend stortte het vliegtuig neer.

bijv. nw.

De omgehakte boom wordt verkocht.

Het gestrande schip verging.

bijv. nw.

De lachende meisjes fietsen weg.

Het brandende vliegtuig stortte neer.

Denk erom: Een bijv. nw. schrijf je zo kort mogelijk.

Waarom? Een bijv. nw. is geen werkwoord. Een bijv. nw. is dus ook nooit een pv.

Hij verrichtte de arbeid zonder te mopperen.

De verrichte arbeid viel hem niet mee (verrichte met één t).

A Zet in de kolom of het schuingedrukte woord een pv, volt. dw., onv. dw., inf. of bijv. nw. is.

1. De vijand <i>verwoestte</i> de stad.	1 _____	2 _____ /
2. De <i>verwoeste</i> stad werd weer <i>opgebouwd</i> .	3 _____ /	4 _____
3. Mijn broer <i>heeft</i> het pakje <i>verzonden</i> .	5 _____ /	6 _____ /
4. Het <i>verzonden</i> pakje kwam goed aan.	7 _____ /	8 _____ /
5. Het ventje <i>liep huilend</i> naar zijn moeder.	9 _____	10 _____ /
6. De moeder <i>troostte</i> het <i>huilende</i> ventje.	11 _____ /	12 _____ /
7. Je <i>hebt</i> de vragen goed <i>beantwoord</i> .	13 _____	/
8. Ook Jan <i>had</i> weinig fouten in de <i>beantwoorde</i> vragen.		
9. Tom <i>beantwoordde</i> de vragen niet goed.		
10. De gevangene <i>vluchtte</i> toen de cipier niet <i>opleette</i> .		
11. De muis <i>is</i> in haar holletje <i>gevlucht</i> .		
12. De <i>gevluchte</i> muis <i>zat</i> daar veilig.		
13. De burgers <i>moesten</i> uit hun stad <i>vluchten</i> .		

A Zet in de kolom of het schuingedrukte woord een pv, volt. dw., onv. dw., inf. of bijv. nw. is.

1. De jager *bespiedde* het wild.
2. De jager heeft het wild *bespied*.
3. Het *bespiede* wild had niets in de gaten.
4. De dief *ontvreemdde* de portemonnee.
5. De dief *heeft* de portemonnee *ontvreemd*.
6. De *ontvreemde* portemonnee werd leeg *teruggevonden*.
7. De *schreeuwende* jongens verdwenen al *vechtende* om de hoek.
8. Een agent *scheidde* de *vechtende* jongens.
9. We *gaven* het *hoestende* meisje een dropje.
10. Remulus en Romulus *stichtten* Rome.
11. De *gestichte* stad *breidde* zich enorm uit.
12. Worden die *geschilde* aardappelen gebakken of *gekookt*?
13. Met wie *zat* jij te *praten*?

1	2
3	4
5 /	6 /
7 /	8 /
9 /	10
11 /	12 /
13	/

B Vul in en zet in de kolom welke vorm het is.

1. De storm rich_____e een enorme schade aan in het bos.
2. Nee Ton, je hoef_____ ons niets wijs te maken.
3. Hou_____ jij er rekening mee, dat ik je al lang door heb.
4. In het slecht bemes_____e tuintje groeide veel onkruid.
5. Ik vind dat die man te veel redeneer_____.
6. Zou jij die foto voor me willen vergro_____en?
7. Verleden jaar vergro_____e je die vakantiefoto zo mooi.
8. Onze bakker brei_____e zijn zaak enorm uit.
9. Waarom schol_____en jullie die man uit?
10. Je vermoe_____ zeker al wel dat ik niet meega?
11. Ik heb die vriend van jou nooit vertrouw_____.
12. Zoals de waard is, vertrouw_____ hij zijn gasten.
13. Jullie wilden ons zeker weer wat op de mouw spel_____en?
14. Al vechten_____ waren de jongens in de sloot gevallen.
15. Kun je al die moeilijke woorden wel onthou_____en?

1	2
3	4
5	6
7	8
9	10
11	12
13	14
15	

Herhaling

A Zet in de goede vorm, maar vul eerst de kolom in (pv-ott, pv-ovt, volt. dw., onvolt. dw., inf. of bijv. nw.)

1. Dat verkwis_____e geld krijg je niet weer terug.	1 _____	2 _____
2. Door onkruidbestrijders worden ook vogels vergiftig_____.	3 _____ /	4 _____
3. De jager rich_____e op het niets vermoeden_____e konijntje.	5 _____	6 _____
4. De miljonair nam het op voor zijn verach_____e landgenoten.	7 _____ /	8 _____
5. In de woestijn heerste een verstikken_____e hitte.	9 _____	10 _____
6. Je hebt je vriend uitstekend verdedig_____.	11 _____	12 _____
7. De mislei_____e koper wen_____e zich tot de politie.	13 _____	14 _____ /
8. De vergul_____e lijst zag er weer als nieuw uit.	15 _____	
9. Waarom zou je hem benij_____en?		
10. Het gestran_____e schip werd weer vlot getrokken.		
11. Waarom laat je die schaatsen helemaal verroes_____en?		
12. Toen vader een kip slach_____e, liep Leneke weg.		
13. Ik scheurde mijn broek aan de verroes_____e spijker.		
14. De ontsnap_____e stier rich_____e veel schade aan.		
15. Is het wel verstandig dat je dat aanbod versmaa_____?		

B Vul in. Als oefening A.

1. De portier opende de deur met een verroes_____e sleutel.	1 _____	2 _____
2. Ik won_____e me lelijk aan die gebroken fles.	3 _____	4 _____
3. De politie vond de ontvreem_____e auto terug in een bos.	5 _____	6 _____
4. We liepen door de feestelijk verlich_____e binnenstad.	7 _____	8 _____
5. De Bilt voorspelde regen en enkele versprei_____e opklaringen.	9 _____	10 _____
6. Toen de torenklok sloeg, haas_____en we ons naar school.	11 _____	12 _____
7. Het gelan_____e vliegtuig taxiede naar de hangar.	13 _____	14 _____
8. Mislei_____ die man jou niet met zijn mooie praatjes?	15 _____	
9. Zou jij hem dat buitenkansje misgun_____ hebben?		
10. Door een onbekende oorzaak ontplof_____e de gasfles.		
11. De aangerich_____e schade was aanzienlijk.		
12. De directeur beantwoor_____ de brief onmiddellijk.		
13. Het bevreem_____e ons dat hij altijd zo laat was.		
14. Die jongen aar_____ niet naar zijn vader.		
15. De mesthoop versprei_____e een onaangename geur.		

A Zet in de goede vorm, maar vul eerst de kolom in.

1. De burgemeester opende de vergro_____e winkel.	1	2
2. Je moet niet proberen ons wat op de mouw te spel_____en.		
3. Waarom snij_____ jij in die nieuwe bank?	3	4
4. De keurig ingerich_____e etalage trok veel kijkers.		
5. Waarom beantwoor_____ je onze brief niet?	5	6
6. De politie vermoee_____e dadelijk al wie de dader was.		
7. Het bleek dat de in de folder vermel_____e prijzen niet klopten.	7	8
8. Ik zie dat je zelf je groente verbouw_____.		
9. Gertjan glij_____ altijd langs de leuning naar beneden.	9	10
10. In de modderplas vermaakten de keurig aangekle_____e kleuters zich kostelijk.		
11. Vroeger dors_____e een boer zijn graan met een dorsvlegel.	11	12
12. De brandweer rij_____ snel naar de brand.		
13. De vrienden kijken bewonderen_____ naar Henks nieuwe fiets.	13	14
14. Ik bie_____ je tweehonderd gulden voor dat karretje.		
15. De winnaars werden geestdriftig toegejuich_____.	15	

B Als oefening A.

1. De valk stor_____e zich op de niets vermoedende muis.	1	2
2. Het door de radio verbrei_____e signalement van de bankrover was duidelijk.		
3. Moesten jullie zelf de schade vergoe_____en?	3	4
4. Waarom win_____ je je toch altijd zo op?		
5. De bespie_____e vos kreeg argwaan.	5	6
6. Waarom klee_____ je je niet wat vlugger aan?		
7. De man bekende dat hij de inbraak had gepleeg_____.	7	8
8. De door iedereen benij_____e miljonair was diep ongelukkig.		
9. De trein is zojuist gearriveer_____.	9	10
10. Wie examineer_____e jou afgelopen dinsdag?		
11. Gelukkig liepen de geplan_____e struiken al gauw weer uit.	11	12
12. Mijn broer lij_____ al een week aan een hevige kiespijn.		
13. De auto vloog ons suizen_____ voorbij.	13	14
14. Je raa_____ nooit wie er komt logeren.		
15. Zijn broer beste_____e al zijn tijd aan voetballen.	15	

C Wie te veel fouten heeft maakt Extra oefeningen 8 op blz. 58.

Gebiedende wijs

Een gebiedende wijs drukt een bevel of een gebod uit.

Loop toch door jongens!

Help me eens even!

Brand je niet aan die kachel!

In de gebiedende wijs schrijf je alleen de *stam*.

In de volgende oefening staan sommige zinnen in de gebiedende wijs. Pas op dat je dan alleen de *stam* opschrijft.

A Vul in.

- laden 1. _____ die man zijn wagen niet veel te vol?
- snijden 2. _____ even een paar dahlia's af.
- halen 3. Toe Anton, _____ even een paar broodjes.
- betalen 4. _____ je schulden altijd als het enigszins mogelijk is.
- binden 5. _____ je vader de klimrozen zelf op of doet de tuinman dat?
- lezen 6. _____ dit verhaaltje eens. Het is erg spannend.
- spelden 7. Je _____ me zeker weer wat op de mouw.
- niet zien 8. _____ alsjeblieft niet zo van je af. We worden zo allemaal verkouden.
- wrijven 9. _____ je schaatsen goed in met vaseline.
- zuchten 10. _____ maar eens diep, zei de dokter.
- verzenden 11. Denk je dat de _____ haven niet meer uitgediept kan worden?

B Als de vorige oefening.

- vergoeden 1. _____ de schade nu maar. Jij hebt die ruit gebroken.
- wijzen 2. Jongen, _____ toch niet altijd naar een ander.
- slachten 3. Vroeger _____ veel mensen in het najaar een varken.
- laden 4. Zeg Wim, je _____ die kruiwagen zo vol, dat je straks niet meer kunt rijden.
- haasten 5. Jongens, _____ je toch niet zo, je komt wel op tijd.
- kieszen 6. _____ maar een lekker gebakje uit.
- klimmen 7. Toen Bello de tuin binnenkwam, _____ de kat in de boom.
- blazen 8. „_____ toch niet zo beest, die hond doet je niets”, zei Jan.
- denken 9. Je _____ zeker dat ik niet meer komen zou.
- afkluiven 10. Bello heeft het been lekker _____.
- rijden 11. _____ je broer nog altijd op een brommer of heeft hij nu een motorfiets?

A Vul in! Eerst steeds de kolom. (Nooit een e invullen achter het woord. Dit geldt voor alle oefeningen waarin je d's en t's moet invullen.)

1. Het verwende ventje verkwis_____e al zijn geld.	1 _____	2 _____
2. Waarom zou hij zijn geld toch altijd verkwis_____en?	3 _____	4 _____
3. Wij sparen liever, dan dat we ons geld verkwis_____en.	5 _____	6 _____
4. Je had zeker niet in de gaten, dat je dat verkwis_____e geld voorgoed kwijt was?	7 _____	8 _____
5. Waarom lei_____ je die jongen steeds af?	9 _____	10 _____
6. Hoe kom je daar bij? Ik lei_____ hem helemaal niet af.	11 _____	12 _____
7. Hij lei_____ mij juist af.	13 _____	14 _____
8. Wij wilden de aandacht van de hond aflei_____en, maar hij zag de poes toch.	15 _____	
9. Door die muziek wordt Theo erg afgelei_____.		
10. Lei_____ de aandacht van de chauffeur toch niet steeds af!		
11. Ik beantwoor_____ die rare brief niet.		
12. Waarom beantwoor_____ je hem niet?		
13. Wij zouden hem juist wel beantwoor_____en.		
14. Die goed beantwoor_____e vragen zullen je cijfer wel verhogen.		
15. Henk beantwoor_____ geen enkele vraag.		

B Als oefening A.

1. Ben jij op dat nieuwe weekblad geabonneer_____?	1 _____	2 _____
2. Mijn oom abonneer_____ zich op een Engelse krant.	3 _____	4 _____
3. Twee jaar geleden abonneer_____e ik me op Kuifje.	5 _____	6 _____
4. Oom Dirk vergro_____e verleden jaar zijn stal.	7 _____	8 _____
5. In de vergro_____e stal kunnen nu vijftig koeien staan.	9 _____	10 _____
6. Zijn buurman wilde zijn paardestal vergro_____en.	11 _____	12 _____
7. Jongen, wat verras_____ je me daar met die mooie bloemen!	13 _____	14 _____
8. De inbreker werd door de bewoners verras_____.	15 _____	
9. Tante verras_____e ons met een heerlijke appeltaart.		
10. De boekhouder ontvreem_____e enkele duizenden guldens.		
11. Hij had voor het ontvreem_____e geld een prachtig jacht gekocht.		
12. Wie geld van een ander ontvreem_____, is een dief.		
13. Verwach_____e jij gisteravond nog gasten?		
14. Eindelijk kwam de langverwach_____e gast binnen.		
15. Zouden die mensen echt verwach_____en dat we hen helpen?		

Herhaling

TAAK 34

A Vul in. Eerst de kolom.

1. Boer Jansen bemes_____e zijn akker uitsluitend met stalmest.
2. Mijn vader wilde ons gazon met stikstofkorrels bemes_____en.
3. De onderwijzer eis_____e dat de leerlingen netjes werkten.
4. Laa_____ jij de auto straks weer uit?
5. Bestraf_____e de meester je broer?
6. De chauffeur la_____e zijn wagen veel te hoog.
7. Vroeger bestra_____e men de wegen vaak met bazaltkeien.
8. Pas later ging men met gebakken klinkers bestra_____en.
9. We konden het vastgeroes_____e hek niet los krijgen.
10. Het slot roes_____e helemaal vast omdat het niet geolied werd.
11. Waarom bin_____ je je veters niet dicht? Straks val je nog.
12. Moeder verbin_____ de geschaafde knie.
13. De burgemeester verrich_____e de opening van de nieuwe sporthal.
14. De verrich_____e handeling bestond uit het doorknippen van een lint.
15. Je schaa_____ je gezondheid als je zoveel patat eet.

1 _____ 2 _____
3 _____ 4 _____
5 _____ 6 _____
7 _____ 8 _____
9 _____ 10 _____
11 _____ 12 _____
13 _____ 14 _____
15 _____

B Als oefening A.

1. Het konijn wist de vos te ontvluch_____en door over de beek te zwemmen.
2. Poes ontvluch_____e de hond van de burens door in de boom te klimmen.
3. Wie vermoor_____e de president van Amerika?
4. De vermoor_____e juwelier werd door de politie gevonden.
5. Braa_____ jij het vlees in roomboter?
6. Mijn moeder braa_____ de kip in plantaardige olie.
7. Hoe he_____e de uitvinder van de boekdrukkunst?
8. Wie repareer_____ mijn fiets even?
9. Anton heeft de stofzuiger gerepareer_____.
10. Hij repareer_____e mijn bureaulamp ook.
11. Laurens Janszoon Coster druk_____e zijn boeken met losse letters.
12. Men illustreer_____e de boeken toen ook al.
13. Tegenwoordig illustreer_____ men boeken met mooie kleurenfoto's.
14. De kustvaarder heeft in Rotterdam aangeleg_____ om te lossen.
15. De kapitein vertelt dat hij ook in Antwerpen aanleg_____.

1 _____ 2 _____
3 _____ 4 _____
5 _____ 6 _____
7 _____ 8 _____
9 _____ 10 _____
11 _____ 12 _____
13 _____ 14 _____
15 _____

A Vul in. Eerst de kolom.

1. Heb je die koolplanten gekocht of heb je ze zelf gekweek_____?	1 _____	2 _____
2. De gids lei_____ de toeristen door een labyrint van gangen.	3 _____	4 _____
3. Vlak voor de Tweede Wereldoorlog maal_____e men de Noordoostpolder droog.	5 _____	6 _____
4. Als je 's morgens vroeg vertrekt, vermij_____ je het rijden in een file.	7 _____	8 _____
5. Bij de tandarts hoefden we gelukkig niet lang te wacht_____en.	9 _____	10 _____
6. Die hyacint versprei_____ een heerlijke geur.	11 _____	12 _____
7. Om acht uur waren alle gasten gearriveer_____.	13 _____	14 _____
8. Het laatst van allemaal arriveer_____e mijn neef Dirk.	15 _____	
9. Ik geloof dat jij altijd vreemde avonturen beleef_____.		
10. Pas op, je snij_____ je nog eens in je vinger.		
11. Maak je geen zorgen, hij snij_____ zich niet met dat botte mes.		
12. Greetje had zich verslapen. Toch trach_____e ze op tijd op school te zijn.		
13. Tom moest halsbrekende toeren verrich_____en om de kat uit de boom te halen.		
14. Wie verrich_____e de opening van de nieuwe school?		
15. Wie zou ons niet benij_____en om zo'n prachtig schoolgebouw?		

B Als oefening A.

1. In het noorden van Groningen is veel buitendijks land ingepolder_____.	1 _____	2 _____
2. De koster lui_____ 's zondags de torenklok.	3 _____	4 _____
3. Vroeger mochten wij de klokken ook wel eens lui_____en.	5 _____	6 _____
4. Ik las in de krant dat je oom de hele week examineer_____.	7 _____	8 _____
5. Je raa_____ nooit wie ik gisteren gezien heb.	9 _____	10 _____
6. Nee, dat raa_____ ik zeker niet.	11 _____	12 _____
7. Zwom jij vroeger de rivier over? Dat had ik nooit gedurf_____.	13 _____	14 _____
8. Buurman botste tegen ons hek aan. Hij vergoe_____e de schade.	15 _____	
9. De advocaat plei_____e voor vrijspraak.		
10. Hij bestree_____ de aanklacht tegen de verdachte.		
11. Wat hebben jullie je huis leuk ingerich_____.		
12. De meisjes proes_____en van het lachen toen Gert uitgleed.		
13. Vermoe_____ jij wie de inbraak gepleegd heeft?		
14. De politie vermoet_____ dat het een bekende is.		
15. Mijn broer eet altijd voor hij zich 's ochtends aanklee_____.		

C Wie te veel fouten heeft maakt de Extra oefeningen 9 op blz. 59.

Herhaling

A Vul in. Eerst de kolom.

1. Vin_____ je het niet vervelend dat ik niet klaar ben?
2. Nee hoor, gisteren moest ik veel langer wacht_____en.
3. Hebben jullie al een nieuwe auto bestel_____?
4. Wij ontmoet_____en gisteren een oude kennis.
5. Ik benij_____ de slachtoffers van de brand niet.
6. Het licht van die auto is wel verblinden_____.
7. Je mag een tegenligger niet verblin_____en.
8. Als je niet dimt, verblin_____ je een ander wel.
9. Trillen_____ van angst zag het muisje de kat aankomen.
10. Gelukkig mis_____e de kat het diertje nog net.
11. Gerard heeft zijn konijnen altijd goed verzorg_____.
12. Waarom beantwoord_____ hij onze vraag niet?
13. Giechelen_____ verdwenen de meisjes uit de klas.
14. Vroeger verlich_____e men de woningen met olielampen.
15. Mijn neef is verleden week verhuis_____.

1 _____	2 _____
3 _____	4 _____
5 _____	6 _____
7 _____	8 _____
9 _____	10 _____
11 _____	12 _____
13 _____	14 _____
15 _____	

B Als oefening A.

1. Je miste de trein omdat je je tijd weer verpra_____e.
2. Denk er om: verpra_____e tijd komt niet terug.
3. Waarom zouden die mensen hun tijd toch altijd verpra_____en?
4. Verbree_____ je vader jullie tuinpad?
5. Ja, en langs dat verbree_____e pad poot hij viooltjes.
6. Buurman verbree_____e verleden jaar zijn grasveldje.
7. Teun heeft gezegd, dat hij onze zonnewijzer nog eens vergul_____.
8. Zo'n vergul_____e zonnewijzer is een sieraad voor de tuin.
9. Oom Jaap vergul_____e de velgen van zijn sportwagen.
10. Toen de haven verzan_____e, kwijnde de handel weg.
11. De verzan_____e haven kon niet meer uitgebaggerd worden.
12. Waarom liet men vroeger die haven toch verzan_____en?
13. De gemeente verhar_____e de weg voor ons huis.
14. Het dorpje is via een verhar_____e weg te bereiken.
15. In de Middeleeuwen verhar_____e men nog niet veel wegen.

1 _____	2 _____
3 _____	4 _____
5 _____	6 _____
7 _____	8 _____
9 _____	10 _____
11 _____	12 _____
13 _____	14 _____
15 _____	

A Vul in. Eerst de kolom.

1. Het muisje ren_____e snel weg toen het de poes zag.	1 _____	2 _____
2. Na de warme dag bars_____e het onweer in alle hevigheid los.	3 _____	4 _____
3. Je moet niet denken dat ik je benij_____.	5 _____	6 _____
4. Waarom zouden die mensen ons benij_____en?	7 _____	8 _____
5. De kantoorclerk benij_____ zijn collega van de buitendienst.	9 _____	10 _____
6. Het vliegtuig stor_____e neer in een weiland.	11 _____	12 _____
7. De gids lei_____ het gezelschap veilig over de gletsjer.	13 _____	14 _____
8. De agent gelas_____e de fietser af te stappen.	15 _____	
9. Waarom antwoord_____ je niet op mijn vraag?		
10. Hoeveel zou die sportfiets kos_____en?		
11. De jubilaris aanvaar_____e het geschenk met een kort dankwoord.		
12. Wij rij_____en in een half uur naar school.		
13. Iedereen verach_____e de man om zijn laffe daad.		
14. Wat hebben jullie de stoel van de jarige prachtig versier_____.		
15. Waarom schu_____ je broer alle appels van de boom?		

B Als oefening A.

1. We moesten ons haas_____en om op tijd op school te zijn.	1 _____	2 _____
2. Ik vermoe_____e al wel dat ik een tien zou krijgen.	3 _____	4 _____
3. De reiziger rus_____e een half uur in de herberg.	5 _____	6 _____
4. Je hebt me beloofd, dat je die brief zou pos_____en.	7 _____	8 _____
5. Je leest dikwijls dat men sieraden bij een juwelier ontvreem_____.	9 _____	10 _____
6. Verleden jaar ontvreem_____e iemand mijn fiets.	11 _____	12 _____
7. Een hagelbui verwoes_____e de bloemenkas van mijn oom.	13 _____	14 _____
8. Dat is nu al de derde keer dat ik mijn vinger verwon_____ aan die spijker.	15 _____	
9. Het zonlicht weerkaats_____e in de ramen van de school.		
10. Een egel voe_____ zich onder andere met slakken en insekten.		
11. We konden niet vermoe_____en dat Jan ons in de steek zou laten.		
12. Wat hoës_____e die Bert toch weer.		
13. Ja, hij heeft de hele nacht al liggen hoës_____en.		
14. De auto is geslip_____ en tegen een boom gebotst.		
15. Bran_____ je vingers niet aan die hete pan!		

Herhaling

A Vul in. Eerst de kolom.

1. Heeft jouw broer die ruit stukgegooi_____?	1 _____	2 _____
2. En heeft hij de aangerich_____e schade wel vergoe_____?	2 _____	3 _____
3. Zijn vader vergoe_____ de schade altijd.	4 _____	5 _____
4. Toen het aantal auto's vergro_____e, moest de weg verbreed worden.	6 _____	7 _____
5. Heb jij die rekening al betaal_____?	8 _____	9 _____
6. Het paard dat de haver verdient_____, krijgt haar niet altijd.	10 _____	11 _____
7. Je wrijf_____ dat parket veel te vaak, het is spiegelglad.	12 _____	13 _____
8. Regelmatig glij_____ er iemand uit.	14 _____	15 _____
9. De maaltijd smaak_____e ons verrukkelijk.		
10. Je moeder zou_____e de soep precies goed.		
11. Maar ik vond dat ze het vlees te lang bra_____e.		
12. Vermoe_____ jij wie de winnaar zal worden?		
13. Bert zegt dat hij de auto van zijn vader repareer_____.		
14. Denk jij dat of heeft hij dat zelf beweert_____?		
15. In de vakantie belas_____e Paul zich met het opzetten van de tent.		

B Als oefening A.

1. Gisteren ontmoet_____en we een paar oude vrienden.	1 _____	2 _____
2. Ik had hun verleden jaar nog een brief gestuurd_____.	3 _____	4 _____
3. Weet jij waarom hij niet bevorder_____ werd?	5 _____	6 _____
4. De edelsmid polijst_____e de zilveren armband.	7 _____	8 _____
5. Je hebt te veel tijd aan je hobby's gespendeerd_____.	9 _____	10 _____
6. Je had wat meer tijd aan je huiswerk moeten beste_____en.	11 _____	12 _____
7. Wie _____ je opa het onkruid in jullie tuin?	13 _____	14 _____
8. De sleutel brak af in het vastgeroest_____e slot.	15 _____	
9. De handige koopman tracht_____e ons een horloge aan te smeren.		
10. We lieten ons echter niet om de tuin lei_____en.		
11. Gelukkig liepen de verplan_____e struiken al gauw weer uit.		
12. Ik verbied_____ hem mijn fiets te gebruiken.		
13. Ik begrijp niet dat jij die heerlijke kersen niet lust_____e.		
14. Fluiten_____ fietste Richard naar huis.		
15. We zaten gezellig te pra_____en toen er gebeld werd.		

A Vul in. Eerst de kolom.

1. Mijn vader onderhandel_____ over de prijs van ons nieuwe huis.
2. De koster moest de klok lui_____en, maar hij had zich verslapen.
3. De bakker knee_____ het deeg voordat hij er brood van bakt.
4. De sleutel knarste in het verroes_____e slot.
5. Bin_____ je veter toch vast Leo, voor je erover valt.
6. De vakantiegangers wilden het wild in de Veluwe bossen bespie_____en.
7. Op een verlich_____e wijzerplaat kun je ook 's nachts zien hoe laat het is.
8. Wie zijn schulden betaalt, verarm_____ niet.
9. Heb jij me die tien gulden al terugbetaal_____?
10. Die adellijke familie is totaal verarm_____.
11. De gevluh_____e gevangene werd bij de grens aangehouden.
12. Jouw zusje klee_____ zich altijd volgens de laatste mode.
13. Wie spel_____e jou dat fantastische verhaal op de mouw?
14. Dacht ik het niet? Lea liet zich weer eens wat op de mouw spel_____en.
15. De balken van de schutting waren helemaal vermolm_____.

1	2
3	4
5	6
7	8
9	10
11	12
13	14
15	

B Als oefening A.

1. De politie vond de ontvreem_____e horloges terug in een garagegebouw.
2. Fluiten_____ fietste Hans naar huis.
3. Een gewaarschuwd man gel_____ voor twee.
4. Het meisje troos_____e haar huilende broertje.
5. De beide partijen hadden dagen onderhandel_____ voordat ze vrede slo_____en.
6. Het haar van de brandweerman was helemaal verschroei_____.
7. Antwoor_____ nu toch eens Bert. Heb je mijn tas ergens gezien?
8. Waarom klee_____ je je niet wat netter?
9. Ik las in de krant dat jouw broer zich binnenkort verloof_____.
10. Pas op Kees, je snij_____ je nog eens in je vingers.
11. De tandarts heeft de kies verdoof_____ voor hij hem trok.
12. Als neef Piet komt logeren, bestorm_____ hij ons altijd met vragen.
13. Ik begrijp niet wat dat lawaai beteken_____.
14. Wat heb jij een mooi konijnehok getimmer_____.
15. Na vijf jaar moest je rijbewijs vroeger verleng_____ worden.

1	2
3	4
5	5
6	7
8	9
10	11
12	13
14	15

Over het voorafgaande

A Vul in, eerst de kolom.

1. Vermoei_____ van de reis kwamen de gasten in het hotel aan.	1 _____	2 _____
2. Waarom wach_____e je gisteravond niet op mij?	3 _____	4 _____
3. De jongens beloofden dat ze de schade zouden vergoe_____en.	5 _____	6 _____
4. De ratten verlie_____en het zinkende schip.	7 _____	8 _____
5. Eindelijk brak de langverwach_____e dag aan.	9 _____	10 _____
6. Wie te laat thuis komt, vin_____ de hond in de pot.	11 _____	12 _____
7. Ik vermoe_____e al wat ik op mijn verjaardag zou krijgen.	13 _____	14 _____
8. Wat in het vat zit verzuur_____ niet.	14 _____	15 _____
9. De politie nam uitgebrei_____e voorzorgsmaatregelen.		
10. Hoe vaak zijn jullie nu al verhuis_____?		
11. Ridder Dierick had de muren van het kasteel bestorm_____.		
12. Als Mieke een brief ontvangt, beantwoor_____ ze die onmiddellijk.		
13. We moesten nog drie brieven beantwoor_____en.		
14. De verwoes_____e stad werd weer snel opgebouw_____.		
15. Het bevrees_____ ons dat hij altijd zoveel geld op zak heeft.		

B Als oefening A.

1. Vroeger lus_____e ik geen tomaten, maar nu ben ik er dol op.	1 _____	2 _____
2. Zouden jullie wel een lekker kopje koffie lus_____en?	3 _____	4 _____
3. Wij lach_____en om de dwaze capriolen van de apen.	5 _____	6 _____
4. Ben jij in Amsterdam opgegroeit_____?	7 _____	8 _____
5. De onderwijzer schei_____e de vechtende jongens.	9 _____	10 _____
6. Elk jaar woe_____er wel ergens een bosbrand.	11 _____	12 _____
7. We hebben onze pas versnel_____om de trein nog te halen.	13 _____	14 _____
8. Heb jij je vergis_____met die hoofdrekensom?	15 _____	
9. Toen Hektor naar de egel gehapt had, deins_____e hij verschrikt terug.		
10. Hettie bran_____van nieuwsgierigheid of ze een prijs gewonnen heeft.		
11. De schaatsclub ondervin_____alle medewerking bij het aanleggen van een ijsbaan.		
12. Mis_____e jij de bus vanmorgen?		
13. Het mis_____e zo dat de veerpont niet voer.		
14. Schaa_____je gezondheid toch niet door zoveel te roken!		
15. Als oom Teun over vissen praat dan wei_____hij altijd zo uit.		

**De tegenwoordige tijd heeft drie persoonsvormen:
stam (ik-vorm), stam + t (ik-vorm + t) en de meervoudsvorm.**

A Vul die vormen nu in zoals bij het voorbeeld.

rennen	ren	rent	rennen
fietsen	_____	_____	_____
stranden	_____	_____	_____
leven	_____	_____	_____
blazen	_____	_____	_____
smeden	_____	_____	_____
slachten	_____	_____	_____
bloeden	_____	_____	_____

B Hoe kun je de persoonsvorm vinden? Op drie manieren. Leer taak 1 nog eens. Zet een streep onder de persoonsvorm.

1. De boerderij brandt helemaal af.
2. Anneke versiert de stoel van haar jarige broertje.
3. Jullie dorp breidt zich enorm uit.
4. De leerlingen verpraten hun tijd.
5. Sommige honden blaffen bij elk geluid.
6. Ik vergoed alle schade.
7. Jullie lusten toch wel ijs met slagroom?
8. Houd jij meer van appels?

Wanneer schrijf je de stam (de ik-vorm)?

Wanneer stam + t (ik-vorm + t)?

En wanneer schrijf je de meervoudsvorm? Leer nog eens wat bovenaan taak 4 en 5 staat.

C Vul in.

1. Ik vermoe_____ dat die jongen lieg_____.
2. De man vergoe_____ alle schade.
3. Wij aanvaar_____en dat mooie cadeau graag.
4. De boer melk_____ zijn koeien machinaal.
5. Win_____ jij de klok altijd op?
6. Karel schrijf_____ zijn neef een lange brief.
7. Verbree_____ je oom dat smalle paadje eindelijk eens?
8. Hij wie_____ het onkruid uit de tuin.
9. De agent arresteer_____ de inbreker.
10. Lus_____ jij geen pannenkoek met spek?

Extra oefeningen 2

Leer nog eens wat boven taak 9 staat.

A Zet nu onder 1 de stam van het werkwoord en onder 2 en 3 de persoonsvormen in de verleden tijd, zoals in het voorbeeld.

	1	2	3
baden	baad	baadde	baadden
slachten	_____	_____	_____
wennen	_____	_____	_____
kleden	_____	_____	_____
wachten	_____	_____	_____
razen	_____	_____	_____
schaden	_____	_____	_____
richten	_____	_____	_____
draven	_____	_____	_____
antwoorden	_____	_____	_____

B Zet een streep onder de persoonsvorm.

1. Verleden week brandde de schuur helemaal af.
2. De brandweerman schroeide zijn haar.
3. De brand verwoestte ook een deel van de stal.
4. Gelukkig vergoedde de verzekering de schade.
5. De jongens versierden de stoel van de jarige.
6. Jij verkletste een groot deel van je tijd.
7. Wegens ziekte verzuimde Frits de les.
8. Gert verkwistte al zijn opgespaarde geld.
9. De hond gromde tegen de postbode.
10. Gisteren hebben we een oude vriend ontmoet.

C Zet de persoonsvorm in de verleden tijd.

1. zeven De bakker _____ het meel.
2. bespieden Onze poes _____ de vogeltjes.
3. bewijzen De politie _____ dat de man schuldig was.
4. haasten Wij _____ ons naar het station.
5. voetballen Onze klas _____ elke woensdagmiddag.
6. verbreden Vader _____ het pad naar de garage.
7. winnen Wij _____ de tafeltenniswedstrijd.
8. stichten Weet jij wie het Rode Kruis _____?
9. verliezen Mijn neef _____ gisteren zijn portemonnee.
10. landen Ondanks de mist _____ het vliegtuig perfect.

Extra oefeningen 3

A Schrijf de persoonsvormen op, drie voor de teg. tijd en twee voor de verl. tijd, zoals in het voorbeeld.

	rennen	ren	rent	rennen	rende	renden
1. stranden	_____	_____	_____	_____	_____	_____
2. planten	_____	_____	_____	_____	_____	_____
3. reizen	_____	_____	_____	_____	_____	_____
4. winnen	_____	_____	_____	_____	_____	_____
5. worden	_____	_____	_____	_____	_____	_____
6. haasten	_____	_____	_____	_____	_____	_____
7. wennen	_____	_____	_____	_____	_____	_____
8. haken	_____	_____	_____	_____	_____	_____
9. spoeden	_____	_____	_____	_____	_____	_____
10. twisten	_____	_____	_____	_____	_____	_____

B Zet de persoonsvorm in de juiste vorm.

- braden ott Wat _____ jij dat vlees toch altijd lekker.
- ontmoeten ovt Gisteren _____ wij een oude kennis.
- zaaien ovt Opa _____ de afrikaantjes in de broeibak.
- planten ovt Later _____ hij ze uit in de tuin.
- aanvaarden ott Je broer _____ zijn benoeming als chef toch wel?
- schillen ott Als hij een appel _____, snijdt hij zich vaak in zijn duim.
- versmaden ovt Waarom _____ jij dat lekkere puddinkje?
- broeien ovt De brand ontstond omdat het hooi _____.
- spellen ovt Jouw broer las slecht, hij _____ de woorden nog.
- snijden ott _____ je broer zich vaak in zijn vinger?

C Vul de juiste letter(s) in. (Denk erom, nooit achteraan het woord een e invullen.)

- De ambulance spoe_____ zich naar de plaats van het ongeluk.
- Oom Piet twis_____e met zijn buurman over een halve meter grond.
- Ik verblij_____ me nu al over een heerlijke vakantie aan zee.
- Mijn kleine broertje re_____ zich al aardig met fietsen.
- Ik vin_____ het fijn dat jij dat zieke konijntje zo goed verpleeg_____.
- Vermoe_____ je dat hij vanavond niet zal komen?
- Toen het vinkje uit het nest viel, sprei_____e het zijn vleugels uit en lan_____e veilig op het mos.
- De kok hak_____e de groente fijn en strooi_____e er wat kruiden over.
- Het was jammer dat het eten zo aanbran_____e.
- Verbie_____ je vader jullie in het kanaal te zwemmen?

Extra oefeningen 4

Leer eerst taak 16.

A Zet de persoonsvorm in de verleden tijd in de kolom. Vul daarna het voltooid deelwoord in. Onderstreep het hulpwerkwoord.

ploegen	_____	1. De boer heeft de akker _____.
kruipen	_____	2. Fik is onder de schutting door _____.
rillen	_____	3. De kachel was uit. We hebben _____ van de kou.
leunen	_____	4. Heb je tegen de deur _____?
drinken	_____	5. We hadden zo'n dorst. We hebben een liter melk _____.
plaatsen	_____	6. Hebben jullie al een advertentie _____ voor een boot?
dweilen	_____	7. Veeg je voeten toch. De vloer is pas _____.
piepen	_____	8. Het muisje heeft _____ van angst.
zuigen	_____	9. Je hebt dat verhaal zeker uit je duim _____.
krabben	_____	10. De kat van de burens heeft Bello lelijk _____.
loeien	_____	11. Die koe heeft de hele morgen _____.
weglopen	_____	12. Toen de boer er aankwam, zijn de appeldieven hard _____.
vuren	_____	13. De politie heeft op de vluchtende smokkelaar _____.
zakken	_____	14. Is het waar, dat Heleen voor haar examen is _____?
rennen	_____	15. Wat hebben we hard _____ om de trein nog te halen!

B Vul de ontbrekende letter(s) in en onderstreep het hulpwerkwoord.

1. Waarom hebben jullie dat prachtige konijn geslach_____?
2. Het haantje van de toren is opnieuw vergul_____.
3. Het ventje heeft net zolang met zijn stoel gewip_____ tot hij er af viel.
4. Toen wij buiten woonden waren we de verkeersdrukte helemaal ontwen_____.
5. Moet jij thuiskomen? Er wordt in de handen geklap_____.
6. Waarom heb je gejoj_____? Jij hebt de ruit ingegooi_____.
7. Wie de schrijver is wordt nergens vermeld_____.
8. Wat heb jij lekker gekook_____ . We hebben heerlijk gesmul_____.
9. Het schip is gestran_____, maar de bemanning is gere_____.
10. Heel lang geleden hebben er nog wolven in ons land geleef_____.
11. Waarom hebben jullie die hond zo gesar_____?
12. Geen wonder dat hij je in je broek heeft gehap_____.
13. Vroeger werd een vorst vaak door zijn hovelingen gevlei_____.
14. Na een wandeling van twee uur, hebben we de terugtocht aanvaar_____.
15. De jager heeft de haas niet geraak_____. Het dier is ontsnap_____.

A Vul de juiste letter(s) in (geen e).

Zet in de kolom of het een pv-ott, een pv-ovt of een volt. dw. is.

1. Ik denk dat de jongens je gefop_____ hebben.	1	2
2. Na de blikseminslag is de boerderij helemaal afgebran_____.		
3. Wim wij_____ al zijn tijd aan zijn hobby's.	3	4
4. Maar de band van zijn fiets plak_____ hij zelf nooit.		
5. Vader trach_____e het hem te leren, maar dat luk_____e hem niet.	5	5
6. Je wilt me toch niet wijsmaken, dat je dat gebakje niet lus_____e?		
7. Waarom lach_____ je ons uit?	6	7
8. Mijn oom wen_____ zich tot het reisbureau om inlichtingen.		
9. De minister ontbie_____ de ambassadeur bij zich.	8	9
10. Bijna iedereen benij_____ de man die de prijs gewonnen heeft.		
11. De fotograaf vergro_____e de prachtige vakantiefoto's.	10	11
12. Veel bos bran_____ jaarlijks af door roekeloos omgaan met vuur.	12	13
13. De meisjes proes_____en van het lachen toen Freek uitglee_____.		
14. We was_____en ons half en kle_____en ons vlug aan toen we ons verslapen hadden.	13	14
15. De koster heeft nu al dertig jaar elke morgen de klok gelui_____.	14	15

B Als oefening A.

1. Herinner_____ jij je nog hoe jouw vroegere buurman he_____e?	1	1
2. Vroeger kos_____e een liter melk een dubbeltje.		
3. Wat is jullie dorp de laatste jaren toch uitgebrei_____.	2	3
4. Door de hitte van het vuur is zijn haar geschroei_____.		
5. De auto slip_____e toen hij voor de hond trach_____e uit te wijken.	4	5
6. Hij was bijna tegen een boom gebots_____.	5	6
7. Toch rich_____e hij nog schade aan toen hij een lichtmast raak_____e.		
8. De ruiter berij_____ een vurige hengst.	7	7
9. Berei_____ je moeder die appeltaart nog altijd zo lekker?	8	9
10. Ik geloof dat ze al heel wat taarten heeft berei_____.		
11. Waarom antwoord_____ je niet op mijn vraag?	10	11
12. De reiziger haas_____e zich naar het station.	12	13
13. Als vader naar het kantoor rij_____, vermij_____ hij de ochtendspits.		
14. Heb jij de schade al vergoe_____, die je aangerich_____ hebt?	13	14
15. Ik vermoe_____e, dat hij zich vergis_____e.	14	15
	15	

Extra oefeningen 6

A Vul de ontbrekende letter(s) in, maar schrijf eerst in de kolom of het een pv-ott, een pv-ovt of een volt. dw.

1. Het strijkijzer is te heet. Je hebt het tafellaken verschroei_____.	1 _____	2 _____
2. Wat beteken_____ dat lawaai toch?	3 _____	4 _____
3. Ik geloof dat ik die rare brief niet beantwoor_____.	5 _____	6 _____
4. Het vuur versprei_____e zich snel door het droge bos.	7 _____	8 _____
5. Hebben jullie de stoel van de jarige versier_____?	9 _____	10 _____
6. Mijn oom verpach_____e een groot deel van zijn weilanden.	11 _____	12 _____
7. De ruzie is in een scheldpartij ontaar_____.	13 _____	14 _____
8. Mijn neef heeft zich met een meisje uit Urk verloof_____.	15 _____	
9. Ik begrijp niet wat die knaap zich verbeel_____.		
10. Wie heeft jou een racefiets beloof_____?		
11. Mijn grootvader verheug_____ zich nog steeds in een goede gezondheid.		
12. De oude dame heeft zich over dat zwerfkatje ontferm_____.		
13. Na een kort gevecht hadden de jongens het fort verover_____.		
14. Denk je dat De Bilt slecht weer voorspel_____?		
15. Jullie voordeur is totaal vermolm_____.		

B Onderstreep de pv (soms zijn er twee) en vul daarna de letter(s) in.

1. We hebben ons erg op die vakantie aan zee verheug_____.
2. Is het zeker dat hij al weer verhuis_____?
3. Je hebt me verleden week beloof_____, dat je mee zou gaan.
4. Heb je die nieuwe plaat ook bestel_____?
5. Tijdens de fietstocht over de hei versmach_____en we van dorst.
6. Ik heb die sterke verhalen van Saskia nooit geloof_____.
7. Het luk_____e ons niet hem te overtuigen.
8. Als Erica wordt verhoog_____, krijgt ze een horloge.
9. De gijzelaars werden juist op tijd bevrij_____.
10. Wie heeft het regeringsgebouw met stenen bekogel_____?
11. De dader krijgt de straf die hij verdien_____.
12. Heb je wel voldoende tijd aan je huiswerk bestee_____?
13. Het regeringsleger herover_____e de stad.
14. Je hebt te veel lessen verzuim_____, Jan.
15. De schade was al gauw herstel_____.

Extra oefeningen 7

A **Onderstreep de pv (soms zijn er twee). Noteer nu in de kolom of het woord met de ontbrekende letter(s) een pv (ovt of ott) is of een volt. dw. of een inf. Vul dan de ontbrekende letter(s) in.**

1. Met insecticiden worden veel rupsen vernietig_____.	1 _____	2 _____
2. Hoeveel bie_____ je voor mijn racefiets?	3 _____	4 _____
3. Mijn broer en ik worden vaak met elkaar verwar_____.	4 _____	5 _____
4. Jij zing_____ zo vals. Je zult wel niet naar je moeder aar_____ en.	6 _____	7 _____
5. Ik las dat je grootvader zich nog in een goede gezondheid verheug_____.	8 _____	9 _____
6. Kōnden jullie niet wat vlugger antwoord_____ en op onze brief?	10 _____	11 _____
7. Wij zijn nu al voor de vierde keer verhuis_____.	12 _____	13 _____
8. Baa_____ je broer nog altijd in ijskoud water?	14 _____	15 _____
9. Wij zouden bijna versmach_____ en van dorst.		
10. De dokter spoe_____ zich naar de plaats van het onheil.		
11. Wie goed zijn best doet, wordt meestal wel verhoog_____.		
12. Waarom wilden jullie de vracht niet in de auto la_____ en?		
13. Jan vergaar_____ e al zijn moed toen hij bij de directeur moest komen.		
14. Wat moesten die kinderen toch weer hoes_____ en.		
15. Weet jij hoeveel hij met dat karweitje verdient_____?		

B **Als de vorige oefening.**

1. De kat heeft het vogelnest verstoort_____.	1 _____	2 _____
2. Toen de klok negen uur sloeg, versnel_____ en we onze pas.	3 _____	4 _____
3. Die mensen konden wel uren uitwei_____ en over hun vakantie.	5 _____	6 _____
4. Door die eenzijdige voeding zou je je gezondheid scha_____ en.	7 _____	8 _____
5. Bij het horen van dat akelige gekrijs, verstijf_____ en we van schrik.	9 _____	10 _____
6. Hebben jullie de tuin al gesproei_____?	11 _____	12 _____
7. De vervelende jongen versper_____ e ons de weg.	13 _____	14 _____
8. Rij_____ jij wel eens in de auto van je vader?	15 _____	
9. Ga toch eens aan het werk. Je verspilt_____ al je tijd.		
10. Moesten jullie je om tien uur nog verkle_____ en?		
11. Dat gezeur van jou heeft me al lang verveel_____.		
12. Jullie hadden hem dat gevaarlijke plan moeten afra_____ en.		
13. Wij wilden de oude klok graag vergul_____ en.		
14. Waarom schu_____ je nu weer van nee?		
15. De geleerden konden zich helemaal aan hun studie wij_____ en.		

Extra oefeningen 8

Leer eerst taak 29 nog eens.

A Vul in. Eerst de kolom.

1. In jullie dorp komen nog veel slecht bestra_____e wegen voor.	1 _____	2 _____
2. Het neerstorten_____e vliegtuig liet een spoor van rook achter.	3 _____	4 _____
3. De kinderen mochten de dieren in het park niet verontrus_____en.	5 _____	6 _____
4. Waarom wach_____e je vanmorgen niet op ons?	7 _____	8 _____
5. Moeder verbond de bloeden_____e vinger.	9 _____	10 _____
6. Verhuis_____e je oom naar Arnhem?	11 _____	12 _____
7. De goed afgerich_____e jachthond luisterde onmiddellijk.	13 _____	14 _____
8. De meisjes proes_____en van het lachen toen ze binnenkwamen.	15 _____	
9. Wij vermoe_____en al dat hij niet zou komen.		
10. De zuchten_____e leerlingen bogen zich over de repetitie.		
11. De onderwijzer bewonder_____e de prachtige tekeningen.		
12. Wie laa_____ dat vrachtje even in mijn auto?		
13. De Bilt meldde aanhouden_____e vorst.		
14. Oom beloof_____e ons een tochtje naar Amsterdam.		
15. Cor heeft een horloge met verlich_____e wijzerplaat.		

B Als oefening A.

1. Ik vermoe_____ dat Edward die ruit heeft ingegooid.	1 _____	2 _____
2. De verbre_____e straat kon het verkeer nu goed verwerken.	3 _____	4 _____
3. Zou je oom zijn benoeming tot directeur aanvaar_____en?	5 _____	6 _____
4. Wat er ook gebeur_____, laat elkaar nooit in de steek.	7 _____	8 _____
5. We konden zijn plannen nog steeds niet doorgron_____en.	9 _____	10 _____
6. Een niets vermoeden_____e voorbijganger zag de portemonnee liggen.	11 _____	12 _____
7. Toen hij zich buk_____, trokken de jongens aan een touwtje.	13 _____	14 _____
8. Voor de ogen van de verbaas_____e man schoot de portemonnee weg.	15 _____	
9. De verslaggever mel_____e dat een brand het hotel had verwoest.		
10. Het pas gesme_____e hoefijzer siste in het water.		
11. Tegen de avond bereikte de goed uitgerus_____e expeditie de top.		
12. Ik vind het vreemd dat jij je altijd verveel_____.		
13. Waarom bevrij_____ jij die muis uit de val?		
14. Lei_____ je oom de toeristen door Amsterdam?		
15. Na twee jaar werd de verwoes_____e stad weer opgebouwd.		